

**YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
KLİNİK PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI**

**BELİREN YETİŞKİNLİKTE AİLE İLİŞKİLERİ, BENLİK SAYGISI VE
NARSİSTİK KİŞİLİK ÖZELLİĞİNİN SOSYAL MEDYA BAĞIMLILIĞI İLE
İLİŞKİSİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Rahime Cansu OYMAK

**Lefkoşa
Ocak, 2022**

**RAHİME CANSU
OYMAK**

**BELİREN YETİŞKİNLİKTE AİLE
İLİŞKİLERİ, BENLİK SAYGISI VE
NARSİSTİK KİŞİLİK ÖZELLİĞİNİN
SOSYAL MEDYA BAĞIMLILIĞI İLE
İLİŞKİSİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

2022

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
KLİNİK PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI

BELİREN YETİŞKİNLİKTE AİLE İLİŞKİLERİ, BENLİK SAYGISI VE NARSİSTİK KİŞİLİK
ÖZELLİĞİNİN SOSYAL MEDYA BAĞIMLILIĞI İLE İLİŞKİSİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Rahime Cansu OYMAK

Tez DanıŐmanı

Yrd. Doç. Dr. Ezgi ULU

Lefkoşa
Ocak, 2022

Onay

RAHİME CANSU OYMAK tarafından hazırlanan “**beliren yetişkinlikte aile ilişkileri, benlik saygısı ve narsistik kişilik özelliğinin sosyal medya bağımlılığı ile ilişkisi**” başlıklı bu çalışma, gün/ay/yıl tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Yeterlik Tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri	Adı – Soyadı	İmza
Jüri Başkanı:	Yrd.Doç.Drç Gizem Öneri UZUN
Jüri Üyesi:	Doç.Dr. Meryem KARAAZİZ
Danışman:	Yrd. Doç. Dr. Ezgi ULU

Anabilim/ Anasanat Dalı Başkanı Onayı

...../...../20...

Doç.Dr. Meryem KARAAZİZ

Ünvan, Ad-Soyad

Anabilim/Anasanat Dalı Başkanı

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Onayı

...../...../ 20...

Prof. Dr. Kemal Hüsnü Can Başer

Enstitü Müdürü

Etik İkelere Uygunluk Beyanı

Bu tezin içinde sunduğum verileri, bilgileri ve belgeleri akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi; tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu; çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce, sonuç ve bilgilere bilimsel etik kurallar gereği olarak eksiksiz şekilde uygun atıf yaptığımı ve kaynak göstererek belirttiğimi beyan ederim.

Rahime Cansu OYMAK

11/01/2022

Teşekkür

Öncelikle bilgi ve tecrübelerinden yararlandığım, bilgisini, deneyimini ve zamanını benimle paylaşan, bu çalışma da kendisiyle çalışma fırsatı veren Yrd. Doç. Dr. Ezgi ULU 'ya,

Yüksek lisans eğitimi boyunca tecrübelerini bizimle paylaşan Prof. Dr. Mehmet ÇAKICI ve Prof. Dr. Ebru ÇAKICI'ya Her öğrenciyi daha iyi bir yere taşımak ve sorumlu bir birey yapmak için uğraşan bütün psikoloji bölümü hocalarıma,

En önemlisi beni bugünlere getiren bu güne kadar hep arkamda olan bana vazgeçmemeyi öğreten sorumluluk sahibi olmayı aşılaman, her zaman benimle gurur duyan, sevgisi ile sabrı ile beni büyüten, maddi manevi her zaman arkamda olan asla inanmaktan ve güvenmekten vazgeçmeyen canım babam Tamer OYMAK'a, tüm engelleri aşmamı sağlayan, şefkatini ve dualarını hiç esirgemeyen, her koşulda arkamda duran ,güvenini, sevgisini desteğini esirgemeyen canım annem Havva OYMAK'a ve tüm tez süreci boyunca yardımlarını esirgemeyen arkadaşlarıma sonsuz teşekkürler.

Rahime Cansu OYMAK

Öz**Beliren Yetişkinlikte Aile İlişkileri, Benlik Saygısı ve Narsistik Kişilik
Özelliğinin Sosyal Medya Bağımlılığı İle İlişkisi****Rahime Cansu Oymak****Yüksek Lisans Klinik Psikoloji Anabilim Dalı****01-2022, 81 sayfa**

Sosyal medya, teknolojinin hızla ilerlemesinin bir sonucu olarak insan varlığına giren çeşitli gelişmelerden biridir. Bireysel ve toplumsal yaşamların sosyal medyadan etkilenmesi, tüketici davranışlarından kişilerarası etkileşimlere kadar her konuda önemli değişikliklere neden olmuştur. Psikolojik sorunlar da bu değişikliklerden biridir. Bu araştırmanın amacı beliren yetişkinlikte aile ilişkileri, benlik saygısı ve narsistik kişilik özelliğinin sosyal medya bağımlılığı ile ilişkisini incelemek amacıyla ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın evreni 2020-2021 yılı içerisinde KKTC de ikamet eden sosyal medya kullanan beliren yetişkinlerden oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise Amaçsal örnekleme yöntemiyle seçilen 18-25 yaş aralığı olan 350 gönüllü bireyden oluşmaktadır. Araştırmaya seçkisiz olmayan örnekleme yöntemlerinden uygun örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Çalışmada katılımcıların sosyo-demografik özelliklerini belirlemek için hazırlanan form ile birlikte Aile İlişkileri Ölçeği (AİÖ), Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği (RBSÖ), Narsistik Kişilik Ölçeği (NKÖ) ve Sosyal Medya Kullanım Ölçeği (SMKÖ) veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Araştırma sonucunda dahil edilen sosyal medya kullanımı düzeyleri ile destekleyici aile ilişkileri, engelleyici aile ilişkileri düzeyleri arasında düşük düzeyde pozitif yönlü ilişkilerin olduğu tespit edilmiştir. Destekleyici ve engelleyici aile ilişkileri arttıkça sosyal medya kullanımı da artış göstermiştir. Bu çalışma kapsamında sosyal medya kullanımını azaltmak veya önlemek için eğitim programları ve psikolojik terapi hizmetleri uygulanabilir.

Anahtar Kelimeler: Aile İlişkileri, Benlik Saygısı, Narsisizm, Sosyal Medya

Abstract

The Relationship Between Family Relations, Self-Respect And Narcissistic Personality Feature With Social Media Addiction In Adult

Rahime Cansu Oymak

MA, Department of Clinical Psychology

01-2022, 81 pages

Social media is one of several developments that have entered human existence as a result of the rapid advancement of technology. The influence of individual and social lives by social media has led to significant changes in everything from consumer behavior to interpersonal interactions. Psychological problems are one of these changes. The aim of this study was to use the relational screening model to examine the relationship between family relationships, self-esteem and narcissistic personality traits in emerging adulthood and social media addiction. The universe of the research consists of emerging adults residing in the TRNC and using social media in the year 2020-2021. The sample of the study consists of 350 volunteers between the ages of 18-25, selected by the purposive sampling method. It was determined by the convenient sampling method, which is one of the non-random sampling methods for the study. In the study, together with the form prepared to determine the socio-demographic characteristics of the participants, the Family Relationship Scale (FRS), the Rosenberg Self-Esteem Scale (RSS), the Narcissistic Personality Scale (NPS) and the Social Media Use Scale (SMUS) were used as data collection tools. As a result of the research, it was determined that there were low levels of positive relations between the levels of social media use included and the levels of supportive family relationships and inhibitory family relationships. The use of social media has increased as supportive and obstructive family relationships have increased. Within the scope of this study, educational programs and psychological therapy services can be applied to reduce or prevent the use of social media.

Keywords: Family Relations, Self-Esteem, Narcissism, Social Media

İçindekiler

Onay	iii
Etik İlkelerle Uygunluk Beyanı	iv
Teşekkür	iii
Öz	iv
Abstract	v
Tablolar Dizini	viii
Kısaltmalar	ix

BÖLÜM I

Giriş.....	1
Problem Durumu	2
Çalışmanın Amacı	3
Alt Amaçlar.....	3
Araştırmanın Önemi	3
Sınırlılıklar.....	4
Tanımlar	4

BÖLÜM II

Kavramsal Çerçeve ve İlgili Araştırmalar.....	5
Beliren Yetişkenlik Kavramı	5
Beliren Yetişkinliğin Ortaya Çıkmasında Etkili Olan Etmenler	6
Beliren Yetişkinlik Döneminin Temel Özellikleri.....	7
Beliren Yetişkinlikte Aile İlişkileri.....	10
Benlik Kavramı	11
Benlik Saygısı Kavramı.....	12
Düşük ve Yüksek Benlik Saygısı	13
Benlik Saygısının Boyutları.....	15
Narsisizm Kavramı	16
Narsisizm Kuramsal Gelişimi.....	17
Narsistik Kişilik Özelliği	18
Sosyal Medya Bağımlılığı	20
Sosyal Medya Türleri.....	21
Sosyal Medya Bağımlılığı Tanı ve Kriterleri	22

İlgili Araştırmalar	23
---------------------------	----

BÖLÜM III

Yöntem.....	27
Araştırmanın Modeli	27
Çalışma Grubu.....	Error! Bookmark not defined.
Veri Toplama Araçları.....	29
Verilerin Analizi ve Yorumlanması	30
Çalışmanın Planı.....	31

BÖLÜM IV

Bulgular.....	33
---------------	----

BÖLÜM V

Tartışma.....	41
---------------	----

BÖLÜM VI

Sonuç ve Öneriler.....	45
Sonuçlar.....	45
Öneriler.....	46
Kaynaklar	48
Ekler	61
Özgeçmiş.....	68
İntihal Oranı	69
Etik Kurul Raporu	70

Tablolar Dizini

Tablo 1. Katılımcıların Tanılayıcı Özelliklere Göre Dağılımı	28
Tablo 2. Aile İlişkileri, Benlik saygısı, Sosyal Medya Kullanımı ve Narsistik Kişilik Puanlarına Ait Betimsel Değerler	32
Tablo 3. Cinsiyete Göre Aile İlişkileri, Benlik saygısı, Sosyal Medya Kullanımı ve Narsistik Kişilik Puan Ortalamaları, Standart Sapmaları ve Bağımsız Gruplar t Testi Sonuçları	33
Tablo 4. Yaşa Göre Aile İlişkileri, Benlik saygısı, Sosyal Medya Kullanımı ve Narsistik Kişilik Puan Ortalamaları, Standart Sapmaları ve Bağımsız Gruplar t Testi Sonuçları	34
Tablo 5. Eğitim Durumuna Göre Aile İlişkileri, Benlik saygısı, Sosyal Medya Kullanımı ve Narsistik Kişilik Puan Ortalamaları, Standart Sapmaları ve ANOVA Sonuçları	35
Tablo 6. Sosyo-Ekonomik Düzeye Göre Aile İlişkileri, Benlik saygısı, Sosyal Medya Kullanımı ve Narsistik Kişilik Puan Ortalamaları, Standart Sapmaları ve ANOVA Sonuçları	36
Tablo 7. Sosyal Medyayı Günlük Kullanma Süresine Göre Aile İlişkileri, Benlik saygısı, Sosyal Medya Kullanımı ve Narsistik Kişilik Puan Ortalamaları, Standart Sapmaları ve ANOVA Sonuçları	37
Tablo 8. Sosyal Medya Kullanımı, Aile İlişkileri, Benlik saygısı ve Narsistik Kişilik Puanları Arasındaki İlişkiler	38
Tablo 9. Sosyal Medya Kullanımının Destekleyici Aile İlişkileri Üzerindeki Yordayıcı Etkisini Belirlemek için Gerçekleştirilen Regresyon Analizi Sonuçları...	39
Tablo 10. Sosyal Medya Kullanımının Engelleyici Aile İlişkileri Üzerindeki Yordayıcı Etkisini Belirlemek için Gerçekleştirilen Regresyon Analizi Sonuçları...	40

Kısaltmalar

AİÖ	:Aile İlişkileri Ölçeği
KKTC	:Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti
NKÖ	:Narsistik Kişilik Ölçeği
RBSÖ	:Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği
SMKÖ	:Sosyal Medya Kullanım Ölçeği
YDÜ	:Yakın Doğu Üniversitesi

BÖLÜM I

Giriş

İnternet, dünyanın en büyük ve en kapsamlı iletişim ve etkileşim ağı olması ile beraber sosyal ağ siteleri aracılığıyla çok büyük insan gruplarının etkileşim kurmasına ve sosyal bir atmosfer oluşturmaya da olanak tanımaktadır (Dal ve Dal, 2014). Sosyal medya, teknolojinin hızla ilerlemesinin bir sonucu olarak insan varlığına giren çeşitli gelişmelerden biridir. Bireysel ve toplumsal yaşamların sosyal medyadan etkilenmesi, tüketici davranışlarından kişilerarası etkileşimlere kadar her konuda önemli değişikliklere neden olmuştur. Psikolojik sorunlar da bu değişikliklerden biridir. Bireylerin sosyal medyada sürekli olarak önemli veya günlük aktiviteleri paylaştığı günümüzde, bu büyümenin bir sonucu olarak görünüş eleştirisi önemli bir konu haline gelmiştir (Erdem ve Kaya, 2019). İnternet kullanımının artmasıyla birlikte sosyal medya kanallarında yer alan yazılara ulaşmak, duygu ve görüşleri ifade etmek, eğlenmek, arkadaşlarla buluşmak, bilgilendirmek, tanıtım yapmak vb. amaçlara yönelik hizmet vermektedir (Çemrek, Baykuş ve Özaydın, 2015).

Sosyal medya, insanların coğrafya veya zaman kısıtlaması olmaksızın fikirlerini paylaşmalarına ve tartışmalarına olanak sağlayan bir iletişim türüdür (Vural ve Bat, 2010). Sanal paylaşım, sayısız kullanım ve düzenli güncelleme gibi özellikleriyle sosyal medya, kişiler arası bağlantı için en etkili mekanlardan biri olarak kabul edilmektedir. Bireyler kendilerini ifade etmek için sosyal medyayı kullanabilirler. İnsanlar ayrıca film ve görüntü alışverişinde bulunabilir, iş arayabilir ve sanal bir ortamda gerçek dünyayı deneyimleyebilir. Kişisel bilgileri ifade etmek, sosyal ilişkileri korumak, arkadaşlıkları sürdürmek ve kişisel görüşleri paylaşmak, insanların sosyal medyayı kullanma sebeplerinden bazılarıdır (Aydın, 2016).

Sosyal medyadan aldıkları yorumları da kendi benlik kavramlarını oluşturmak için kullanmaktadırlar. Birey olarak kendi değerlerini değerlendirerek benlik saygısını oluştururlar (Weiten, Yost Hammer ve Dunn, 2016). Bireyin kendine verdiği değer ve kendini nasıl gördüğü, ruh sağlığı, sosyal etkileşimi ve benlik saygısı üzerinde önemli bir etkiye sahiptir (Uzun, Yıldırım ve Uzun, 2016). Güçlü bir öz-değer duygusuna sahip olan ergenler kendileri hakkında olumlu düşünürler. Kendilerine gerçekçi hedefler belirlerler. Strese karşı daha dayanıklıdırlar (Taylor,

Peplau ve Sears, 2012). Kişilerarası etkileşimlerini daha iyi yönetebileceklerine inanırlar (Gerrig ve Zimbardo, 2012). Benlik saygısı zayıf olan ergenler olumsuz benlik algıları sergilerler. Stresle karşılaştıklarında karamsar ve depresyona daha yatkındırlar (Taylor, Peplau ve Sears, 2012). Kişiler arası etkileşimleri etkili bir şekilde ele alma yetenekleriyle ilgili korkuları ve şüpheleri vardır (Gerrig ve Zimbardo, 2012). Benlik saygısı zayıf olan ergenler yüz yüze etkileşimde bulunmak yerine çevrimiçi sohbet etmeyi tercih edebilirler (Kırcaburun, 2016). Tanımadıkları insanlarla korkmadan iletişim kurabilirler; kendilerini gizlemeden iletişim kurabilirler ve yasak olana kolayca ulaşabilirler (Esen ve Gündoğdu, 2010); tanımadıkları insanlarla yargılanma korkusu olmadan iletişim kurabilirler (Esen ve Gündoğdu, 2010); tanımadıkları kişilerle yargılanma korkusu olmadan iletişim kurabilirler daha sosyal görünebilirler, gerçek hayatta beğenilmeler bile sosyal medya paylaşımlarında beğeni kazanabilirler (Tutgun-Ünal, 2015) ve mevcut kendilerini olduklarından daha iyi gösterebilmektedirler.

Problem Durumu

Popülerlik kazanma ve kendini gösterme çabasıyla, sosyal medyadaki takipçi sayısı giderek hızla artmaktadır. Geleneksel toplumdaki kolektif üyelik azaldıkça, bireyler giderek daha fazla yalnızlaşmaktadır. Bu durumdaki bireyler yalnızlıklarını hafifletmek için internet arkadaşlarını kullanırlar. Kişi, başkalarına yabancılaşması sonucunda bakışlarını içe yönelterek kendi idolünü inşa etmektedir. Sosyal medya aracılığıyla kişiye değerli olduğu ve kendini sevmesi gerektiği izlenimi verilmektedir (Alanka ve Cezik, 2016). Burada narsist kişilik özelliklerinin izleri vardır. Narsist kişi kendine hayrandır, etrafındaki insanları görmez, ben merkezlidir ve başkalarının onun çekiciliğine hayran olmasını beklemektedir. Narsist kişiler, öyle olmasalar da çevrelerindeki diğerlerinden daha zeki, daha özel, daha önemli, daha parlak olduklarını hissetmektedirler (Twenge ve Campbell, 2010). Sosyal medyada narsist kişiler bu düşünceleri eylem olarak sergilemektedir. Kendini ifade etmekte zorlanan ve yalnız hisseden bireyler ise sosyal medya gibi sanal ortamlarda kimliklerini gizleyebilmekte, olmadığı biri gibi davranabilmekte ve bu şekilde kendilerini daha rahat ifade edebilmektedir (Kurtaran, 2008).

Yapılan çalışmalar Andreassen vd., (2017) beliren yetişkinlikte aile ilişkileri, benlik saygısı ve narsistik kişilik özellikleri ile sosyal medya bağımlılığı arasında ilişkinin olduğunu göstermektedir. Bu ilişki içerisinde aile ilişkileri, benlik saygısı ve

narsistik kişilik özellikleri arasındaki ilişkinin varlığının ve bu ilişkinin özelliklerinin ortaya konulması literatüre katkı sağlayacaktır. Bundan dolayı bu araştırmanın problem cümlesi aile ilişkileri, benlik saygısı, narsistik kişilik özelliği ve sosyal medya bağımlılığı arasında bir ilişki var mıdır? şeklinde oluşturmuştur.

Çalışmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı beliren yetişkinlikte aile ilişkileri, benlik saygısı ve narsistik kişilik özelliğinin sosyal medya bağımlılığı ile ilişkisi incelemesidir. Ayrıca aşağıdaki sorularda incelenmiştir.

Alt Amaçlar

1. Sosyal medya bağımlılığı, aile ilişkileri, benlik saygısı ve narsistik kişilik eğilimi sosyo-demografik özelliklerine göre (cinsiyet, yaş, eğitim durumu ve gelir durumu) anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
2. Sosyal medya bağımlılığı ile aile ilişkileri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
3. Sosyal medya bağımlılığı ile benlik saygısı arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
4. Sosyal medya bağımlılığı ile narsistik kişilik eğilimi arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
5. Sosyal medya bağımlılığı aile ilişkileri, benlik saygısı ve narsistik kişilik düzeylerini yordamakta mıdır?

Araştırmanın Önemi

Sosyal medya, teknolojinin hızla ilerlemesinin bir sonucu olarak insan varlığına giren çeşitli gelişmelerden biridir. Bireysel ve toplumsal yaşamların sosyal medyadan etkilenmesi, tüketici davranışlarından kişilerarası etkileşimlere kadar her konuda önemli değişikliklere neden olmuştur. Psikolojik sorunlar da bu değişikliklerden biridir. Bireylerin sosyal medyada sürekli olarak önemli veya günlük aktiviteleri paylaştığı günümüzde, bu büyümenin bir sonucu olarak görünüş eleştirisi önemli bir konu haline gelmiştir (Erdem ve Kaya, 2019). Günümüzün en ciddi sorunlarından biri olan sosyal medya bağımlılığının önemi her geçen gün artmaktadır. İnsanların büyük çoğunluğunun sosyal medya kullanımı sorunsuz olsa da, bazı kullanıcıların sosyal medyayı aşırı kullanımı hayatlarında sorunlara neden oluyor gibi görünmektedir. Çalışmanın amacı bu çerçevede beliren yetişkinlikte aile

ilişkileri, benlik saygısı ve narsistik kişilik özelliklerine sebep olma durumu araştırılmaktadır. Literatürde bu üç değişkenin birlikte kullanıldığı başka bir araştırmaya rastlanmamıştır. Sonuç olarak, bu çalışmanın gelecekte yapılacak olan klinik psikoloji alanındaki araştırmalara ışık tutması beklenmektedir.

Sınırlılıklar

1. Araştırmanın örnekleme kartopu yöntemiyle ulaşılan mekansal olarak KKTC’de ikamet eden 18-25 yaş aralığındaki 350 katılımcı ile sınırlıdır.
2. Araştırmada kullanılan Aile İlişkileri Ölçeği, Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği, Narsistik Ölçeği ve Sosyal Medya Kullanım Ölçeği ile sınırlıdır.

Tanımlar

Beliren Yetişkinlik: Yetişkinlik, kişinin özgürlüğünün sona ereceği bir dönem ve kaçınılması gereken bir tehdit olarak görülmektedir. Beliren yetişkinliği ise farklı alanlarda yeni deneyimler edinebilecekleri ve kendi hayatlarını sürdürebilecekleri ayrıcalıklı bir dönem olarak görmektedirler. Bu aşamadaki bireyler ergen bağımlılıklarından kurtulmuş ve yetişkin sorumluluklarını üstlenmeye başlamaktadır (Arnett, 2004).

Benlik Saygısı: Benlik saygısı, bireyin kendini değerli bulup bulmadığını ya da ne kadar değerli bulduğunu ifade eden bir kavramdır (Karada vd., 2008).

Narsisizm: "Narsisizm" kelimesi "kendini sevmek" veya "kendi imajını sevmek" anlamına gelmektedir, kökenleri Yunan "Narcissos" hikayesine kadar uzanabilir (Twenge ve Campbell, 2010).

Sosyal Medya: Sosyal medyanın, kullanıcı tarafından oluşturulan içerik ve etkileşimi içeren bir tür dijital teknoloji olduğu sonucuna varılmıştır(Kaplan ve Haenlein, 2010).

BÖLÜM II

Kavramsal Çerçeve ve İlgili Araştırmalar

Beliren Yetişkinlik Kavramı

Arnett'e (2004) göre geç ergenlik, yetişkinliğe geçiş, erken yetişkinlik ve gençlik bu dönemi tanımlamada yetersiz kalmaktadır ve bu dönemin özelliklerine uygun yeni bir kavrama ihtiyaç vardır (Arnett) (2004). Bu aşamada yabancı kavramların Türkçe'ye çevrilmesi konusunda bir zorluk ortaya çıkmıştır. İngilizce'de 'emerging' yeni gelişen ve ortaya çıkan' anlamına gelir ve bu dönemin özelliklerini mükemmel bir şekilde tavsit etmektedir. 'Ortaya çıkmak, gün ışığına çıkmak' 'meydana çıkmak' teriminin Türkçe karşılığıdır (Webster Dictionary, 2011). İngilizce'deki "emerging" kavramının içerimlerini tam manasıyla karşılamasa da Türkçe'de en yakın karşılığı "beliren" terimidir ve bu gelişim çağına "beliren yetişkinlik" adı verilmektedir. Nitekim Türkiye'de daha önce bu konuda araştırma yapmış olan araştırmacılar bu tabiri kullanmayı tercih etmişlerdir (Atak ve Çok, 2010; Cebioğlu ve Erdoğan, 2007; Doğan ve Cebioğlu, 2011).

"Geç ergenlik" terimi, bireylerin hala ergenlik çağında olduklarını ima etmektedir. Gelişmekte olan yetişkinler, gençlerin aksine, fiziksel gelişimlerini tamamlamıştır ve yetişkinler olarak çeşitli yasal haklara (örneğin, oy kullanma hakkı, ehliyet alma hakkı) sahiptirler. Ayrıca, hemen hemen tüm gençler aileleriyle birlikte yaşarken gelişmekte olan yetişkinler ebeveynlerinin evinden taşınmış ve şu anda kendi evlerinde ya da bir yurttan yaşıyabilmektedir (Arnett, 2004). Gelişim psikolojisi konusunda gençlerle yapılmış olan araştırmalar daha çok 10-18 yaş dönemini hedef almaktadır. Ortaya çıkan beliren yetişkinlik evresi ise 18-25 yaş arası kapsamaktadır. Ayrıca beliren yetişkinler, ergenliği geride bırakmak istediklerini ifade ederler ve "ergenlik" teriminden hoşlanmazlar (Arnett, 2000).

Ergenliğin ardından başlayan ve ölüme kadar devam eden yetişkinlik dönemi (18-65 yaş arası), en uzun yaşam dönemlerindedir. Toplumsal, demografik ve ekonomik gelişmeler nedeniyle insanlar otuzlu yaşların ortalarına kadar çalışma, evlenme, çocuk sahibi olma gibi yetişkinlik görevlerini üstlenmeye başlamamaktadır. Bundan dolayı otuzlu yaşlarındaki kişilere erken yetişkin demek daha doğru olacaktır (Arnett, 2004). Ayrıca 18-25 yaş aralığı erken yetişkinlik dönemi şeklinde tanımlandığından bu kişilerin yetişkin bireyler olduklarını kabul etmek

gerekmektedir. Ampirik araştırmalara göre, bu yaş grubuna dahil olan insanların çoğu kendilerini ergenlik ile yetişkinlik aralığında bir yerde görmektedir (Cheah ve Nelson, 2004; Doğan, Cebioğlu ve Erdoğan, 2008; Nelson ve Barry, 2005; Sirsch, Dreher, Mayr ve Willinger, 2009). Bundan dolayı Arnett (2000), değişimle ilgili olan 'emerging' teriminin bu zaman periyodunu tanımlamak için kullanılmasını önermektedir.

Beliren Yetişkiliğin Ortaya ıkmasında Etkili Olan Etmenler

Beliren yetişkinlik ve yetişkinlik ayırımına yol açan tarihsel süreci anlamak için önce yetişkinliğin nasıl tanımlandığına bakmak gerekmektedir. Geleneksel sanayi öncesi topluluklarda yetişkinliğe geçiş, sosyoloji ve antropolojik araştırmalara göre sosyal konumlardaki değişikliklerle karakterize edilmektedir (Schlegel ve Barry, 1991). On dokuzuncu yüzyılın başında medeniyetten topluma değişmeler bile, yetişkinlere tahsis edilen sosyal görevler büyük ölçüde ortaktı. Çoğunlukla okul bitirmek, iş bulmak, evlenmek ve ocuk sahibi olmak gibi bu rol değişimleri değişmezdi. Bugün, özellikle beliren yetişkinlik kavramının yaratıldığı Amerika Birleşik Devletleri'nde ve diğer birçok endüstriyel kültürde, bu sıralamanın çeşitlilik gösterdiğini ve bireysel tercihlere bağlı olduğunu gözlemleyebilmektedir. Bu bağlamda günümüz ortamında olgunluğa geçişin daha dinamik ve karmaşık hale geldiği söylenebilmektedir(Corijn, 2001).

50 yıl önce tipik bir bireyin hayatını analiz edersek, yetişkin görevleri yirmili yaşlarının sonlarında veya otuzlu yaşlarının başında başlamaktadır. Erkeklerin çoğu - okula gitmişlerse- eğitimlerini tamamlamış ve ergenliğin sonunda para kazanmaya başlamışken kadınların çoğu evlenip anne olmuşlardır (Furstenberg, Kennedy, McCloyd, Rumbaut ve Settersten, 2003). Bu yaşta olan bir birey genel olarak hala niversiteye gitmekte, farklı iş hazırlıkları yapmakta ve ticaret dünyasına girmeyi ummaktadır. Evliliği üç ila beş yıl ertelemeyi düşünüyor ve ocuk sahibi olmak, bir süre evlendikten sonra düşüneceği bir Şeye benzemektedir. Bu örnekten de anlaşılacağı gibi, son 50 yılda hem ekonomik hem de sosyal alanda yaşanan gelişmeler sonucunda insanların hayatında büyük değişiklikler meydana gelmiştir.

Araştırmacılara göre, yetişkinliğe geçişin çeşitli deneyimlerinde demografik, kültürel ve ekonomik olarak 3 ayrı ynn rolü vardır (Arnett, 2000; Goossens, 2001). Ekonomik bileşen, tarım ekonomisinden endüstriyel ekonomiye geçişin bir sonucu olarak toplumsal yapıdaki değişimdir. Toplumsal yapı daha az karmaşık olduğu için

tarımsal topluluklarda bireysel seçim özgürlüğü sınırlıdır. Ailesinden bir miktar toprak miras alan ve onu hayatının geri kalanında çiftçilik yapmak isteyen bir adam, işini veya yaşam tarzını seçemez. Mesleki uzmanlaşma ve yüksek öğrenim, kentleşmiş endüstriyel kültürlerde başarılı bir iş bulmanın kriterleri haline gelmiştir. Bilim ve teknolojiadaki gelişmelerin yanı sıra mesleki uzmanlaşma ihtiyacı ile bilgiye dayalı faaliyetler daha önemli hale gelmiştir. Üniversite eğitiminin değeri de bu ortamda artmaktadır. Günümüzün modern toplumunda, şehirli bir kadın veya erkeğin istihdam olanakları neredeyse sonsuzdur. Bu insanlar, çok sayıda olasılık arasından en iyi seçeneği seçmek zorunda kalmanın hem özgürlüğü hem de paradoksu ile karşı karşıyadır. Sektöre girmeden önce uzun süre eğitim almış kişiler bu zamanı kendilerine odaklanmak için kullanabilirler (Arnett, 2004).

Arnett'e (2000) göre beliren yetişkinlik dönemi, diğer gelişim dönemlerinden farklı olarak evrensel değildir ve varlığı ve kalitesi kültürden etkilenmektedir. Bireylerin bağımsız sorumluluklarını yerine getirmelerine izin veren bireyci toplumların olgunlaşmanın ortaya çıktığını görmeleri daha olasıdır (Arnett, 2007). Ancak küreselleşmenin etkileri ve ekonomik yapıdaki değişimler nedeniyle bu kez ortaya çıkan kültürlerde de görülebilmektedir. Ancak kültürel değerlere ve sosyoekonomik yapıya bağlı olarak çeşitli ülkelerde beliren yetişkinlik döneminin özellikleri değişebilmektedir (Galambos ve Martinez, 2007).

Beliren Yetişkinlik Döneminin Temel Özellikleri

Beliren yetişkinlik dönemi, beş ana özellik ile ergenlik ve yetişkinlikten ayrılmaktadır. İstikrarsızlık, kimlik arayışı, arada kalma, kendine odaklanma ve sınırsız olasılıklar kavramı arayışıdır (Arnett, 2000). Bu özellikler beliren yetişkinliğe özgü olmasa da bu dönemde çok daha görünür ve yoğun olarak yaşanmaktadır.

Kimlik Arayışı. Erikson (1950) kimlik gelişimini ergenliğin en mühim gelişimsel görevlerinden biri olarak tanımlamıştır. Bu aşama " kimliğe karşı kimlik belirsizliği " şeklinde isimlendirilmiştir. Erikson (1968), sanayileşmiş kültürlerde 'uzamış ergenlik'ten ve toplumun küçük bir yüzdesini oluşturan bu şanslı kişilerin kendi görevlerini özgürce keşfetmelerine izin veren ' psikososyal moratoryum ' döneminden söz etmektedir. Zamanında alışılmadık olarak görülen uzun kimlik arayışı süreci artık standart haline gelmiştir (Cote, 2005). Bu alanda yapılmış olan

çalışmalara göre, kimlik oluşturma çalışmaları ergenlikte başlayarak yirmili yaşların ortalarına dek sürmektedir.

Birey, kimliğini keşfetme sürecinde kim olduğunu ve yaşamıyla neyi başarmak istediğini araştırmaktadır. Gelişmekte olan bireyler yetişkin görevlerini üstlenmeden önce çeşitli alanlarda (örneğin kariyer, dünya görüşü, aşk) kimlik arayışlarına devam etmektedirler (Nelson, 2003). Örnek verilecek olursa, ergenler işyerinde nadiren düşünmekte veya çalışmayı denemektedirler; çalıştıklarında ise yarı zamanlı veya gönüllü çalışmayı tercih edmektedirler. Ergenler bu dönemdeki istihdamlarını gelecekteki bir kariyere hazırlanma aracı olarak değil, boş zamanlarını doldurma veya para kazanma girişimi olarak görmektedir (Arnett, 2004). Gelişmekte olan yetişkinler ise ilgi alanlarına, tercihlerine ve yeteneklerine göre iş seçmektedirler. Gelişmekte olan birçok yetişkin, kendi çalışma alanlarında staj yaparak, profesyonel sektörleri hakkında daha derin bir anlayış kazanmak ve neyi başarabileceklerini ve neyi başaramayacaklarını öğrenmek istemektedir. Gelişmekte olan yetişkinler bu süreci sadece mesleki beceri ve yeteneklerini test etmek için değil, aynı zamanda gelecekteki meslekleri için zemin hazırlamak için de kullanılmaktadırlar (Arnett, 2004).

Gelişmekte olan yetişkinler aynı zamanda temel bir dünya görüşü, siyasi görüş ve dini inanç arayışındadırlar (Arnett ve Jensen, 2002). Üniversite ortamı, bu tür arayışlar için mükemmel bir deneyim sağlamaktadır. Bir kişi üniversiteye başladığında, ailesinin sosyal bağlamından ayrılmakta ve çeşitli dünya görüşleri ile tanışmaktadır. Üniversiteler, öğrencilerin çeşitli konularda tartışabilecekleri ve fikir alışverişinde bulunabilecekleri açık, entelektüel alanlardır. Özetle beliren yetişkinlik, insanların kim olduklarını, hayattan ne istediklerini, kim olduklarını, kendi yetenek ve sınırlarını anlamaya çabaladıkları bir kendini keşfetme aşamasıdır (Arnett, 2004).

İstikrarsızlık: Beliren yetişkinlerin yaşam tarzları, önceki gelişim evreleriyle karşılaştırıldığında önemli ölçüde değişiklik göstermektedir. Hayatın birçok farklı yönünü keşfeden insanlar için bu zamanın değişken, istikrarsız ve kararsız bir dönem olduğu varsayılmaktadır. Beliren yetişkinler, hayatlarının çeşitli yönlerinde planlar oluşturarak kendilerine sunulan çeşitli alternatifleri olduğunu düşünmektedirler. Birçok genç sürekli olarak düşüncelerini değiştirerek gelecekteki işleri için yeni planlar kurmaktadır. Örneğin, birinci sınıf bir psikoloji öğrencisi, klinik psikolog olarak kariyer yapmak ve mezun olduktan sonra bir hastanede çalışmak için bu bölümü seçmiştir. İkinci yılın sonrasında hastanede yaptığı yaz stajı

sırasında bu alanın kendisi için uygun olmayacağını öğrenerek seçimlerini tekrar değerlendirmiştir. 3. sınıftayken önceki dönemlerde aldığı gelişim psikolojisi derslerinden etkilenerek bu konuda seçmeli derslere devam etmiş ve bir anaokulunda staj yapmıştır. Çocuklarla çalışmayı çok sevdiği için mezun olunca burada çalışmayı planlamıştır. Fakat 4. sınıfta bir otistik çocuk tesisinde staj yaparken planlarını yeniden değerlendirerek mezuniyetinin ardından bu alanda çalışmayı seçmiştir.

Başka bir örnek vermek gerekirse, yirmi iki yaşında beliren yetişkin bir erkek, bir gün evlenmeyi umduğu uzun zamandır romantik bir ilişki içerisinde olduğu partnerinin yanına taşınmaya karar verir. Bir süre aynı evde yaşadktan sonra ilişkilerinin yürümeyeceğini anlar, bu yüzden planlarını yeniden gözden geçirerek sevgilisinden ayrılır. Daha sonra yeni bir kızarkadaş bulur ve onunlabir birlikteliğe başlar. Bu dönem, beliren yetişkinlerin hayatlarının her alanında geçirdikleri geçişler nedeniyle istikrarsızdır.

Kendine Odaklanma. Arnett'e (2004) göre bu aşama kendine odaklanma, bencillik veya benmerkezcilik olarak değil, bireylerin geçmesi gereken doğal ve geçici bir süreç olarak görülmelidir. Bireyler bu süre boyunca kendilerini daha iyi tanıyarak kendi ayakları üzerinde durmayı öğrenmektedirler. Ayrıca kendilerine verdikleri önemin bir sonucu olarak kişiliklerini geliştirmeye ve yetişkinlik için gerekli olan yetenekleri kazanmaya başlamaktadırlar. Beliren yetişkinler aynı zamanda, ergenlikte ailelerine karşı sorumlulukları nedeniyle sahip olamadıkları ve yetişkinlik döneminden başkalarına karşı sorumlulukları nedeniyle sahip olamayacakları bağımsızlığa değer vermektedirler(Arnett, 2010).

Ergen ve yetişkin insanların hayatlarını etrafındakiler çeşitli açılardan şekillendirmektedir. Örneğin, aileleriyle yaşayan ergenler her gün okula gitmeli, ödevlerini tamamlamalı ve ebeveyn izni almalıdır (örneğin, eve gelme saati, bir arkadaşının evine gitme); yetişkinler ise her gün işe gitmeli, eşlerine ve çocuklarına karşı sorumluluklarını yerine getirmelidir (Arnett, 2007a).Beliren yetişkinler ise diğer iki gruba göre daha farklı ve yapılandırılmamış bir günlük varoluşa sahiptir. Gerçekten de bebeklikten yaşlılığa kadar tüm gelişim evreleri düşünüldüğünde beliren yetişkinlik dönemi, bireyin belirli görev ve baskılardan kurtulabileceği “hayatın en özgür evresi”dir.

Arada Kalmışlık. Bireylerin kendilerini yetişkin olarak görme konusundaki karmaşık tutumları ve inançları, bu dönemin bir başka özelliğidir. Beliren yetişkinlik

dönemindeki çoğu insan kendilerini ergen veya yetişkin olarak değil, yetişkinliğe yaklaşan insanlar olarak görmektedirler.

Beliren yetişkinlere birçok kültürde yapılan anketlerde "Yetişkinliğe ulaştığını düşünüyor musun?" diye sorulduğunda büyük çoğunluğu " bazı yönlerden evet, bazı yönlerden hayır " cevabını vermektedir. Beliren yetişkinler, ergenlik dönemini geçtiklerine inanırken henüz yetişkinlik görevlerini tam olarak almadıklarının da farkındadırlar (Nelson ve Barry, 2005). Amerika Birleşik Devletleri'ndeki beliren yetişkinlere aynı soru sorulduğunda ise ellisi "bazı yönlerden evet, bazı yönlerden hayır " cevabını vermiştir (Arnett, 2001). Nelson ve Barry (2005), ABD'de beliren yetişkinlerin yüzde altmış dokuzunun aynı yanıtı verdiğini keşfetmiştir. Pek çok medeniyette yapılan araştırmaların sonuçları da benzer sonuçlara ulaşmıştır. Kanada'daki insanların yüzde altmış altısı (Cheah ve Nelson, 2004), Avusturya'da yüzde elli beşi (Sirsch vd., 2009), Romanya'da yüzde ellisi (Nelson, 2009), Arjantin'de yüzde kırk beşi (Facio ve Micocci, 2003) ve Çin'de yüzde otuz beşi (Nelson vd., 2004), beliren yetişkinlerin bazı yönlerden yetişkinliğe ulaştıklarını bazı yönlerden ise yetişkin olmadıklarını söylemektedir.

Sonsuz Olanaklar. Beliren yetişkinlik, insanların geleceklere için "güçlü özlem ve beklentilere" sahip oldukları yaşamda bir aşamadır (Arnett, 2004). Beliren yetişkinler, hayatlarında daha önce sahip olduklarından daha fazla seçeneğe sahiptir. Bu süre zarfında insanlar çeşitli iş ve eş olanakları arasından seçim yapma özgürlüğüne sahiptir. Belki de bu yüzden hayata olumlu bakıyorlar ve başarılı olacaklarını hissediyorlar. Örneğin gelişmekte olan yetişkinlerin çoğu bir gün maddi ve ahlaki olarak kendilerini tatmin edecek bir meslek bulacağına, evlenip sonsuza kadar mutlu yaşayacaklarına inanmaktadır. Amerika Birleşik Devletleri'nde yapılan bir araştırmada, gelişmekte olan yetişkinlerin yüzde 96'sı, bir gün hedeflerine ulaşacaklarından emin olduklarını belirtmektedir (Arnett, 2007c). Benzer şekilde, yükselen Çinli yetişkinlerin yüzde seksen yedisi, yaşam standartlarının ve ekonomik koşullarının ebeveynlerinden daha iyi olacağına inanmaktadır (Nelson, 2009). Özetle, gelişmekte olan yetişkinler gelecek hakkında iyimserdir ve kendilerine sunulacak çeşitli şansları en üst düzeye çıkaracaklarını hissetmektedirler.

Beliren Yetişkinlikte Aile İlişkileri

Ergenlikle karşılaştırıldığında, beliren yetişkinlik çağında rol yapma yeteneklerinin ve çatışma çözme mekanizmalarının gelişimi ebeveynlerle ilişkileri

güçlendirebilir. Ergenlerden daha az benmerkezci olan gelişmekte olan yetişkinler, ebeveynlerinin bakış açısını benimseyebilir ve bu nedenle onları sadece ebeveyn olarak değil, aynı zamanda birey olarak da kavrayabilmektedir (Arnett, 2015).

Ebeveynler, gelişmekte olan yetişkin çocuklarıyla daha az didaktik hale gelirler, çocuklarının davranışları hakkında daha az endişe duyarlar ve ev kurallarına uymaya daha az mecbur kalırlar. Sonuç olarak, bağlantıları daha rahat ve samimi hale gelir (Arnett, 2007c). Gelişmekte olan yetişkinler, ebeveynlerinin beslemesine ve ilgilenmesine değer verir, ancak aynı zamanda özerkliklerinin kabul edilmesini isterler. Ebeveynlerin, çocuklarının büyüyen yetişkin statüsünü tanımaları ve bu süre boyunca çocuklarının özerklik ve bağımlılık taleplerinin bilincinde olmaları çok önemlidir (Aquilino, 2006). Gelişmekte olan birçok yetişkin, ebeveyn-çocuk etkileşimlerindeki bu değişimlerin bir sonucu olarak bir aradalık duygusu yaşamaktadırlar (Arnett, 2015).

Beliren yetişkinlikte ebeveynlerle etkileşimlerde, duygusal sınırlar, fiziksel mahremiyet ve ebeveyn müdahalesi temel hususlardır (Aquilino, 2006). 18 ile 29 yaşları arasındaki gelişmekte olan yetişkinlerin yaklaşık otuzu, ebeveynlerinin hayatlarında gereğinden fazla aktif olduklarını söylemektedirler (Arnett ve Schwab, 2012).

Bireysel büyüme ve aile üyelerinin yaşamlarındaki değişiklikler, yaşam boyu gelişim açısından aile içindeki bağlantıları etkilemektedir (Padilla-Walker ve Nelson, 2017).

Beliren yetişkinler, özerklik ve yetenek kazanmalarına yardımcı olmak için ebeveyn yardımı isterler, ancak aynı zamanda bağımsızlıklarını ebeveynlerinden korumak isterler (Aquilino, 2006). Araştırmaya göre, Amerika Birleşik Devletleri'ndeki gelişmekte olan yetişkinlerin çoğu, ebeveynleriyle yirmili yaşlarında yakın temas halindedir. Ebeveynlerinden uzaklaşan gençlerin yarısından fazlası (%55) onlarla her gün veya hemen hemen her gün iletişim içinde olduklarını söylemektedirler (Arnett ve Schwab, 2012).

Benlik Kavramı

Bireyin kendisi ve kim olduğu hakkındaki görüşleri, duyguları ve tutumları benlik kavramı olarak adlandırılmaktadır (Karadağ, Güner, Çuhadar ve Uçan, 2008; Kariman, 2005). Başka bir deyişle, benlik fikri, insanların kendilerini nasıl gördüklerini ve kendilerine nasıl değer verdiklerini tanımlayarak kendi benliklerini

nasıl gördüklerini ve kavradıklarını tanımlamaktadırlar. Benliğin gelişimi yaşam boyunca devam eder ve bireyin öz farkındalığına yardımcı olur. Deneyimlerin benlikte sembolize edilmesiyle birlikte gelişme ve kendini gerçekleştirme dürtüsü ortaya çıkmaktadır. Benlik ile bireyin deneyimleri arasında bir bağlantı varsa, benliğin gelişimi artacaktır. Benliğin yetkin hale gelmesi için ideal benlik ve gerçek benlik arasında bir uyum olması gerekmektedir. İdeal benlik, bireyin nasıl olması gerektiğinin bir açıklaması iken, gerçek benlik, bir kişinin kim olduğunun bir açıklamasıdır. Bu iki benlik arasındaki örtüşme ne kadar büyük olursa, insanlar kendilerini o kadar olumlu görür ve benlik saygısı o kadar iyi olmaktadır (Altunay ve Öz, 2006).

Benlik kavramı, benlik kavramı çalışmasına dayalı olarak akademik ve akademik olmayan benlik olarak ikiye ayrılmaktadır. Matematik, fen ve yabancı dil, akademik benlik kavramının tüm alanlarıdır. Sosyal, duygusal ve bedensel benlikler akademik olmayan benlik kavramını oluşturur. Fiziksel yetenek ve fiziksel çekicilik, fiziksel benliğin iki yönüdür. Bazı teorilerde çok boyutlu ve hiyerarşik benlik yapıları da vurgulanmaktadır (Cevher ve Buluş, 2006).

Benlik Saygısı Kavramı

Benlik ve benlik saygısı, genişlik açısından farklı kavramlar olsa da, yakından bağlantılıdır. Benlik saygısı, kişinin benlik kavramının sevilip sevilmediğine göre belirlenir. Benlik saygısı, bireyin kendisini değerli bulup bulmadığını veya ne kadar değerli bulunduğunu ifade eden bir kavramdır (Karadağ, Güner, Çuhadar ve Uçan, 2008; Cüceloğlu, 2005; Demir, Zengin, ve Gül, 2007). Farklı bir tanımlamaya göre benlik saygısı, kişinin benlik imajı ve ideal benliği arasında var olan boşluğun ölçülmesidir. Sonuç olarak, kişinin kendinde gördüğü ve olmak istediği arasındaki boşluk, kişinin benlik saygısını belirlemektedir (Pişkin, 2003).

Benlik saygısı fikri, öğrenilebilen yaşam boyu bir süreçtir (Adana ve Kutlu, 2006). Benlik saygısı konusunda iki temel teorik bakış açısı vardır. William Cames'in bakış açısında benlik saygısı, bireyin belirli bir sektörde algılanan başarısının oranı olarak tanımlanmıştır. Bu teoride birey başarıya ulaşmaya odaklanmaktadır. İkinci teorik bakış açısı, benlik saygısını, bireyin diğerlerinin kendisini ne kadar önemli gördüğüne dair duygusu olarak tanımlayan C. Horton Cooley'ninkidir (Harter, 1990).

Özcan vd., (2013) benlik saygısını, kişinin kendisini üstün ya da aşağı görmeden, kendini beğenilmeye ve beğenilmeye değer görme, beğenilme ve hoşnutluk duymadan değerlendirmesi sonucunda ortaya çıkan bir takdir durumu olarak tanımlamaktadır. Kulaksızoğlu 2011 yılında benliğin duygusal bir unsuru olduğunu vurguladığı benlik saygısını “kişinin kendini beğenme derecesi” şeklinde tanımlamıştır. Adams (1995) benlik saygısını kişinin kendini tatmin etme ve olumlu benlik algısı seviyesi olarak tanımlanmaktadır. Pişkin'e (2003) göre benlik saygısı, bireyin ideal ve kurgusal benliği arasındaki karşıtlıkların ölçülmesidir.

İdeal benlik ve algılanan benlik, benliğin iki yönüdür. Algılanan benlik, kişinin yeteneklerinin, becerilerinin ve diğer özelliklerinin tarafsız bir değerlendirmesidir. Kendini algılamaya benzer. İdeal benlik, kişinin gerçekleştirmek istediği kendi vizyonudur. İdeal benlik ile algılanan benlik arasındaki fark, kişinin benlik saygısı düzeyini belirlemektedir. Başka bir deyişle, bu iki benliğin birbirine olan yakınlığı artınca benlik saygısı da artmaktadır. Örneğin, akademik başarıya yüksek değer veren bir öğrenci, aldığı iyi puanlar sonucunda olumlu bir benlik algısına ve yüksek bir benlik saygısına sahip olacaktır. Popülariteyi arzulayan ama onu elde edemeyen başka bir çocuk ise kendisini olumsuz yargılayacak ve dolayısıyla düşük benlik saygısına sahip olacaktır (Guindon, 2010; Powell, 2006).

Düşük ve Yüksek Benlik Saygısı

Psikolojik işleyişimizin merkezinde yer alan benlik saygısı, kişiliğin, motivasyonun ve ruh sağlığının gelişiminde kritik bir bileşendir (Muslu, 2001). Benlik saygısı ve çevreye uyum arasındaki bağlantı ters orantılıdır. Bireylerin benlik saygısı, kişisel mutluluk veya sınırlılık düzeylerine göre değişir. Düşük benlik saygısı, kendisiyle olumsuz karşılaşmaların bir sonucudur. Düşük benlik saygısı, yüksek düzeyde kaygı, psikosomatik ve depresif belirtilerle ilişkilidir. Düşük benlik saygısı, kişinin kendi koşullarını doğru değerlendirmesi ve değiştirilmesi gereken şeyi değiştirme yeteneği üzerinde de zararlı bir etkiye sahiptir (Kaner, 2000). Benlik saygısı düşük olan kişinin özgüveni de düşüktür. Başkalarına bağımlıdırlar, sessizdirler, sorgulamazlar, daha az yaratıcıdırlar ve emrederler. Benlik saygısı olan insanlar kendileriyle daha mutludurlar ve becerilerine, yeteneklerine ve olumlu özelliklerine odaklanırlar (Baumeister ve Tice, 1985; Uyanık ve Akman, 2004). Güçlü benlik saygısına sahip bir kişi kendini olumlu görür ve yeteneklerine güvenir.

Kendine güvenen birey, eksik olduğu alanlarda gelişmeye çalışmaktadır (Uyank ve Akman, 2004).

Aileye ait olma duygusu, yüksek benlik saygısı ile bağlantılıdır. Ayrıca, güçlü benlik saygısı, skolastik performans, iç kontrol, iyi aile kabulü ve olumlu benlik çekiciliği ile ilişkilendirilmiştir (Bozkurt, 2007).

Rosenberg ve Owens (2001) , deneysel ve anket araştırmalarında benlik saygısı zayıf olan kişilerin özelliklerini göstermiştir. Düşük benlik saygısına sahip olan insanlar, benlik saygısına zarar veren tehlikelere karşı diğer insanlara göre daha savunmasızdır. Eleştiriyi baş etmekte güçlük çekerler ve başarısız olduklarında daha duygusal tepki verirler. Ayrıca, olumsuz olayları abartma ve eleştirel olmayan bakış açılarını eleştiri olarak yanlış yorumlama eğilimleri vardır. Benlik saygısı zayıf olan insanlar daha yüksek derecede sosyal öz farkındalığa sahiptir ve diğerlerinden daha fazla sosyal kaygı yaşarlar. Kişilerarası ilişkilerde, benlik saygısı zayıf olanlar düşük benlik saygısına sahiptir. Kendilerini beceriksiz, utangaç ve dikkat arayan, başkaları konuşurken kendilerini tam olarak ifade edemeyen kişiler olarak görürler.

Kişilerarası etkileşimlerde düşük özgüven, kişilerarası ilişki başarısını azaltır, bu da genel benlik saygısının kaybına yol açmaktadırlar. Yüksek ve düşük benlik saygısına sahip insanların kişisel büyüme ve gelişme istekleri çok farklıdır. Benlik saygısı yüksek insanlar ilerlemek isterken, benlik saygısı düşük olanlar kendini korumak ve hatalardan kaçınmakla daha fazla ilgilenir. Ayrıca daha az neşelidirler ve umutsuzluk ve kaygı gibi daha yüksek duygusal stres seviyelerine sahiptirler. Benlik saygısı düşük olan insanlar daha karamsar ve alaycıdır ve başkaları, topluluklar ve kurumlar hakkında olumsuz tutumları vardır. Bu bireylerin katı ve esnek olmayan bir düşünme tarzları vardır, bu da onları daha az üretken kılar. Bir karar verme durumuyla karşılaştıklarında daha yavaş davranırlar ve tereddüte katlanırlar. Kendilerini uzaktaki izleyiciler olarak görerek daha fazla duyarsızlaşma hissederler.

Çalışmalara göre düşük benlik saygısı, melankoli, yalnızlık, uyuşturucu kullanımı, ergenlik dönemi hamileliği, okul başarısızlığı ve suç faaliyeti gibi çeşitli psikolojik ve duygusal sorunlarla ilişkilendirilmiştir (Leary, 1999b). Özcan vd. (2013) Ankara Zekai Tahir Burak Kadın Sağlığı Eğitim ve Araştırma Hastanesi Gençlik Birimi'ne başvuran 12-24 yaş arası 176 kadın hastada benlik saygısı, sosyal görünüş kaygısı, depresyon ve kaygı düzeyleri arasındaki ilişkileri araştırmıştır. Araştırma sonucunda sosyal görünüş kaygısı, üzüntü ve kaygı ile düşük benlik saygısının olumlu çağrışımlara sahip olduğu gösterilmiştir. Depresyon aynı zamanda

düşük benlik saygısının önemli bir göstergesidir. Bulgulara göre, depresif belirtilerin derecesi hem sosyal kaygı hem de benlik saygısı üzerinde zararlı bir etkiye sahiptir. Battle, Jarratt, Smit ve Precht (1988), 2. sınıftan 9. sınıfa kadar çeşitli düzeylerde öğrenim gören ilkökul ve ortaokul öğrencilerinin benlik saygısı ile depresyon ve kaygı düzeyleri arasındaki ilişkileri inceleyen bir çalışmada, düşük benlik saygısının olduğunu bulmuştur. Depresyon ve anksiyete ile ilişkili olduğu bulunmuştur. Oktan ve Şahin (2010), genç kızların beden imajı ve benlik saygısı üzerine yaptıkları çalışmada, katılımcıların beden imajı ile benlik saygısı arasında yüksek düzeyde pozitif ve anlamlı bağlantılar olduğunu bulmuşlardır. Erol, Toprak, Yazıcı ve Erol (2000) tarafından üniversite öğrencilerinin yeme bozukluklarında benlik saygısı ve kontrol odağının etkisini inceleyen bir araştırmada, düşük benlik saygısının yeme bozukluklarının en büyük yordayıcısı olduğu gösterilmiştir.

Benlik saygısı, depresyona karşı koruyucu bir faktördür ve genel yaşam kalitesini iyileştirmektedir (Korkut Owen, 2015). Bireylerin psikolojik iyi oluşları ve sosyal ilişkileri benlik saygılarından etkilenmektedir. Ayrıca, iyi benlik saygısı, kendini ve başkalarını affetmekle bağlantılıdır (Turnage, Hong, Stevenson ve Edwards, 2012). Dinçer ve Öztunç (2009), ebelik ve hemşirelik öğrencilerinin benlik saygısı ve atılganlık düzeylerine ilişkin araştırmalarında, benlik saygısı ile atılganlık arasında nispeten anlamlı bir pozitif bağlantı saptamışlardır.

Benlik Saygısının Boyutları

Psikolojide benlik fikrinin, benliğin iki boyutta ele alınması gerektiğini belirten William James'in Psikolojinin İlkeleri'ne (1890) dayanmaktadır: bilen benlik ve bilinen benlik. Ayrıca bilen benlik özne konumunda, bilinen benlik ise nesne konumunda olduğundan, bilinen benlik bilim olarak kabul edilmesi gereken boyut olduğu ifade edilmiştir (Bacanlı, 2004).

Rosenberg ise benlik-kuramsal kavramının yapısını üç kısma ayırmaktadır: mevcut benlik, arzu edilen benlik ve sunulan benlik olarak ifade etmiştir (Akt. Bulut, 2012).

Mevcut benlik bunlardan en önemlisidir; sosyal özdeşleşme açısından bireyin fiziksel ve psikolojik özelliklerini kapsar. Arzulanan benlik, bireyin var olan benliğine dayanır ve bireyin gitmek istediği yöndeki resmini içerir. Kendinden sunum, bireyin kültürel ve sosyal olarak kabul edilebilir eylem ve davranışlarıyla

tutarlı olan hedeflenen bir görüntünün izdüşümü olarak tanımlanmaktadır (Yıldız, 2016).

Tafarodi ve Swan (1995), benlik saygısını "kendini sevme" ve "öz yeterlik"ten oluşan iki boyutlu bir bileşen olarak tanımlayarak, benlik saygısı için yeni bir tanım olarak önermiştir. Kendini sevme, kişinin bu niteliklere göre kendini sosyal bir varlık olarak görmesi, kendine değer vermesi ve onaylaması ile ilgili öznel yargısı olarak tanımlanmaktadır. Öz-yeterlik, kişinin kendini başarılı, yeterli ve kontrollü olarak değerlendirmesi olarak tanımlanmaktadır.

Bireyin yüksek derecede kendini sevmesi, sosyal durumlarda parlamasına yardımcı olur ve kendini kabul etmesine ve rahat hissetmesine yol açmaktadır (Rogers, 1961). Kendini sevme düzeyi düşük olan bireyler ise kendilerini değersiz ve küçümsenmiş olarak algırlar ve sosyal yaşamlarında kendilerini yetersiz hissederler (Blatt ve Zuroff, 1992).

Öz-yeterlik boyutu ise, bireyin hedeflerine ulaşma ve arzu edilen sonuçlara ulaşma yeteneği hakkındaki olumlu ve olumsuz düşüncelerini ifade etmektedir. Yüksek düzeyde bir öz yeterliliğin bireye olumlu yansıdığına inanılır, ancak düşük düzeyde öz yeterlik olumsuz bir etkiye sahip olduğu belirtilmektedir (Tafarodi ve Swann, 1995).

Sonuç olarak, bireyin kendini sevmesi kim olduğunu, öz yeterlik ise neler yapabileceğini kapsamaktadır (Tafarodi, Wild ve Ho, 2010). Bu iki boyut iki farklı kavram olmasına rağmen, ayrılmaz bir şekilde bağlantılıdır. Öz-yeterlik ise sosyal hayatta oluşan izlenimlerin dolaylı bir ürünüdür, öz-sevgi ise bireyin kendi başarılarına bağlı etkilere sahiptirler. Genel benlik saygımız, bu iki yön öz değerlendirme açısından çatıştığında oluşmaktadır (Akt. Doğan ve Eryılmaz, 2013).

Narsisizm Kavramı

"Narsisizm" kelimesi, "kendini sevmek" veya "kendi imajını sevmek" anlamına gelir, ancak kökenleri Yunan "Narcissos" hikayesine kadar uzanabilir. Sudaki yansımasına âşık olan, kendini seven ve dolayısıyla kendine mahkûm olan Narcissus, narsist anlayış üzerine kuruludur. Narsist kendi kaderine mahkumdur; Narcissus'un pınar başında yaptığı gibi, etrafındakileri fark etmez; sonuç olarak o bencildir; narsistin etrafındaki herkes sadece güzelliklerini onaylamak için oradadır. Twenge ve Campbell (2010), "Narsizmin en temel bileşeni, kişinin aşırı derecede olumlu tutumudur" diye yazıyor. Öyle olmasalar da, narsistler statü, zeka, yaratıcılık

ve çekicilik açısından diğerlerinden çok daha üstün olduklarını hissederler ve kendilerini özel, istisnai ve benzersiz olarak görürler.”

Narsisizm üzerine yaptığı çalışmalarla Sigmund Freud, önde gelen araştırmacılardan biri olarak kabul edilmektedir. Freud, narsisizm araştırması ile kendisinden sonra gelenleri etkilemeyi başarmış ve narsisizmin iki çeşidi olduğunu belirtmiştir: "Birincil narsisizm" ve "İkincil narsisizm". "Kendini şişirme" olarak adlandırdığı birincil narsisizmde libidal enerji bireyde yoğunlaşır ve nesnelere yönelmez, ikincil narsisizm ise bireyin nesnelere olan ilişkilerinde yaşadığı hüsrana ve hüsrana sonucunda gelişmektedir. Libidonun nesnelere çekilip egoya dönmesi olarak belirtmiştir (Geçtan, 2004). Anlı'ya (2010) göre kişinin kendi bedenini cinsel nesne olarak seçtiği her türlü cinsel sapıklık ve kendini sevme olarak tanımlanmaktadır.

Narsisizm Kuramsal Gelişimi

1914 tarihli "Narsisizm Üzerine" adlı makalesinde Freud, narsisizmin bir sapma değil, insan gelişiminin doğal bir parçası olduğunu ileri sürmüştür. Freud'a göre ilk başta "Ben" şeklinde içsel bir yapı yoktur. Öte yandan oto-erotik dürtüler başlangıçtan beri vardır ve bedensel parçalar libidinal olarak onların yerine getirilmesine dahil olur. "Birincil Narsisizm" bunun için kullanılan terimdir. Sigmund Freud'a göre, ebeveynler birincil narsisizmin gelişiminde çok önemli bir role sahiptir. Bebek, ebeveynlerinin bir zamanlar hayal ettikleri hayatı yaşamaları için bir araçtır. Neredeyse ebeveynlerin narsisizmi yeniden su yüzüne çıkmış gibi. Temel narsisizmde yenidoğan bu nedenle her şeye kadir bir konuma sahiptir. Bebek yavaş yavaş dünyanın ve etrafındaki nesnelere daha fazla farkına varacaktır. Özellikle annenin yalnızca kendisine ait olmadığını bilen bebek, annenin ve diğerlerinin ilgi odağındaki yerini geri almak için "Ben ideali"ni geliştirir. İlkel narsisizmden ayrılma, egonun ortaya çıkmasıyla gerçekleşir. Öte yandan, temel narsisizme dönüş, kişinin yaşamı boyunca arzu edilmektedir. Geri dönmenin tek yolu ego idealinin gereklerini yerine getirmektir (Nasio, 2018).

Freud, çalışmasının ikinci bölümünde, ego geliştikçe temel narsisizmin yerini ego idealinin aldığını iddia etmektedir. İdealimi dışa yansıtım, yansıtıldığı nesnelere özdeşleşirim. Böylece ana narsisistik dönemin tümgüçlülüğü geri kazanılmaya çalışılır. Kişinin bu çabası onun kültürel bir özne olmasını sağlamaktadır (Kızıltan, 2004).

1940'ta yayınlanan "Psikanalizin Özeti"nde tüm libidinal enerjinin egoya yatırımını "Mutlak Birincil Narsisizm" olarak adlandırdı ve libido dış şeylere yatırılmaya başlayana kadar bu senaryonun devam ettiğini savunduğu belirtilmiştir. Bununla birlikte, Freud'un narsisizm hakkında kayda değer bir araştırma yapmadığı da aşıkardır. Freud, nevroz ve histeri üzerine kapsamlı klinik araştırmalar yaparken narsisistik hastalıklarla uğraşmadı. Narsisizmi öncelikle teorik bir bakış açısıyla ele almanın dışında, onu tedavi etmenin mümkün olduğuna inanmıyordu. Freud'dan sonra narsisizm kavramı uzun bir mesafe kat etmek zorunda kalmıştır (Ak, 2017; Erten, 2015).

Benlik, başlangıçta "Benlik Psikolojisi"nin öncüsü olan Kohut tarafından ego içinde bir yapı olarak tasarlanmıştır. Benlik, sonraki yazılarında "Bir Yüksek Organizasyon, Kişilik Temeli, Algı ve Amaç Merkezi" olarak konumlandırılmıştır. "Benlik Nesnesi" kavramı, Kohut'un edebiyata yaptığı en önemli katkılardan biridir. Kendilik nesnelere, bireyin sanki bir parçasıymış gibi kendisinin bir uzantısı olarak gördüğü öğelerdir. Bebeğin yakın çevresinde bulunan ebeveynler ve bireyler sıklıkla bu tür şeylerdir. Kendilik nesnelere, bebeğin endişelerini gidermek, uygun ilgi ve özeni göstermek gibi çeşitli roller üstlenmektedir (Taşkıntuna ve Özçürümez, 2011; Terbaş, 2004).

Narsisistik gelişim çizgisi, kendilik nesnesi deneyimlerinin başladığı anda başlamaktadır. Kohut'a göre narsisizm bir benlik hastalığıdır ve büyümenin normal bir parçasıdır. Ödipal çağdan önceki travmatik olaylar psikopatolojinin başlangıcıyla bağlantılıdır. Bu dönemde çocuk için stres yaratan durumlar her zaman hoş olmayan durumlar değildir ancak çocukta "Aşırı Duygulara" neden olan ve Kohut'un "Optimal Kırıklar" olarak adlandırdığı durumlardır. Bu duraklamalar, psikolojik büyümenin doğal bir unsurudur. Bu kopmalar meydana geldiğinde çocuğun ana narsisizmi dengesizdir. Yenidoğan bozulan dengeyi yeniden kurmak için ilk aşamada tümgüçlü fantezilerin ortaya çıktığı "Büyük Benlik"i, ikinci aşamada ise tam ve kusursuz kabul edilen "İdealize Edilmiş Ebeveyn İmagoları"ni geliştirmektedir (Anıl, 2010; Taşkıntuna ve Özçürümez, 2011).

Narsistik Kişilik Özelliği

Narsist bireyler kendilerine saygı duyarlar, kendilerini üstün hissederler, başkalarının beğenisini, ilgisini ve onayını beklerler, çevrelerinde özel ilgi göreceklarine inanırlar ve daha yüksek bir konumu hak ettiklerine inanırlar (Öztürk,

2004). En çekici, en güzel, en başarılı vb. Eşsiz ve şanslı bir birey olmaya odaklanırlar. Örneğin sıra beklememeleri gerektiğine inanırlar (Tarhan, 2013). Narsist kişiler, sahip olmadıkları nitelikler ve idealler için seilmeyi ve saygı duyulmayı isterler. Bu beklentilere sahip olunan özelliklerden dolayı sahip olunması ise narsistik kişilik özelliğinin göstergelerinden biri değildir (Gençtan, 2004). Kendilerini seven özlem ve inançlarına rağmen, istediklerini alamadıklarında başkaları tarafından sıklıkla hayal kırıklığına uğrarlar ve yaralanırlar (Öztürk, 2004).

Düşüncelerinde nesnel bir gerçek olmadığı ve özdenetimden yoksun oldukları için vizyonlarının ve hayallerinin sonu yoktur (Köroğlu, 2004). Fantezilerini destekleyecek kanıtlar bulurlar (Köroğlu, 2004). Başkalarının fikirleri onları rahatsız etmediği için düşündüklerini ifade ederler (Köroğlu, 2004). Diğerleri bu senaryonun bir sonucu olarak küçük düşürücü bir tavır alabilir (Köroğlu, 2004). Bu tür durumlarda yansıtma (sorumluluk ona aittir), inkar, çarpıtma gibi narsistik savunma mekanizmalarını kullanırlar (Tarhan, 2013). Ödipal belirsizliğe rağmen preodipal özelliklerin baskın olmasının bir sonucu olarak Keçe (2013) narsist kişilerin kullandığı bölünme, inkar ve saldırganlık gibi savunma stratejilerini ortaya koymaktadır. Bu koruma sistemleri sayesinde birey kendini eleştiremez, kendi benliğini sorgulayamaz veya kusurlarını kendi dışında arayamazlar (Tarhan, 2014b).

Evrensel (2014), iki tür narsist arasında ayrım yapmaktadır. Birincisi gerçek narsistlerden oluşurken, ikincisi gerçek narsist olmayan ancak narsisizmi bir başa çıkma stratejisi olarak kullanan insanlardan oluşmaktadır. Pasif, sosyal olarak işe yaramaz kişiler, gerçek dünyada çok önemli bir insan olma fikrini vermek için lüks ve gösterişli nesnelere kullandıklarını söylerler. Bu kişilerin maddi yükünü karşılayamamalarına rağmen gördükleri sanal itibardan memnundurlar (Evrensel, 2014). Ancak ne yaparlarsa yapsınlar bu insanların yaşamları, üstesinden gelemeyecekleri bir ruhsal durumu da beraberinde getirmektedir (Evrensel, 2014).

Narsistik kişilik ise Kenberg tarafından borderline kişiliğin bir alt kümesi olarak görülmüştür (Gençtan, 2003). Kenberg, narsistlerin kıskançlık duygularına vurgu yapar. Bu duygu, narsist kişilerin başkalarındaki iyiliği sabote etme ve yok etme dürtüsünü kapsar. Öte yandan Kohut'a göre bu duygu narsisizmin gelişmesinde önemli bir rol oynamamaktadır (Gençtan, 2003). Kenberg'e göre, narsist insanlar kendilerini başkalarıyla karşılaştırır, bu da onları acı çekmeye ve başkalarının sahip olduklarını elde etmek için muazzam ve sürekli bir ihtiyaç duymaya zorlar. Bu iki

kuramın narsisizme yaklaşımlarındaki çelişkinin hasta seçiminden kaynaklandığı varsayılmaktadır (Gençtan, 2003).

Hayat planlandığı gibi giderse narsist bireyler oldukça memnun olacaktır (Evrensel, 2014). Çok mutlu olduğu için mutluluk nöbetleri bile yaşayabilir. Kendi sebeplerinden dolayı, ulaşılamaz taahhütler ve hırslar ararlar. Bu olay gerçekleşmediğinde kolayca travmatize olurlar ve depresyon belirtileri gösterirler (Evrensel, 2014).

Narsist kişilerin sağlıklı bir aile ortamı yaratmaktan aciz oldukları da düşünülmektedir (Tunçok, 2012). Bencillik duygusu, narsist insanların en belirgin özelliklerinden biridir. Bu kişiler her zaman kendi arzularına odaklanır ve sonuç olarak her zaman istediklerini elde ederler, bu da diğer insanları mutsuz eder (Sayar, 2009c). Maskelerini son derece kibar, aristokrat ve duyarlı kişilikleri oluşturmaktadır. Bu insanlarla sürekli bir sosyal ve ikili teması sürdürmek oldukça zordur. Sıklıkla psikolojik ve fiziksel şiddete sıklıkla başvururlar. Sonuç olarak, bu bireylerin kölesi olarak yaşamak ya da onları terk etmek, diğerlerinin narsistlere bakışını şekillendirir (Evrensel, 2014).

Sosyal Medya Bağımlılığı

Sosyal medya kavramı, halkla ilişkiler, sosyal bilimler ve bilgi teknolojisi dahil olmak üzere çeşitli alanlarda tanımlanmıştır. Bu tanımların tümü, sosyal medyanın kullanıcı tarafından oluşturulan içerik ve etkileşimi içeren bir tür dijital teknoloji olduğu konusunda hemfikirdir (Kaplan ve Haenlein, 2010; Terry, 2009).

İnternetin büyümesinin bir sonucu olarak günlük hayatta birçok değişiklik meydana geldi ve teknik atılımların ve icatların baş döndürücü bir hızla ilerlediği yirmi birinci yüzyılda hayatımıza yeni kavramlar girmiştir. Sosyal medya da bu kavramlardan biridir (Bulunmaz, 2011).

Sosyal medya, zaman ve mekan kavramını büyük ölçüde ortadan kaldırmış olan (Bedir, 2016), bireyin pasif alıcı konumunda olarak (Davran, 2020) yalnızca internet ortamındaki bilgileri alabildiği (Çalışır, 2018) Web 1.0 ve kullanıcıların içerik oluşturup paylaşabildiği, içeriği değiştirebildiği, birey ve toplulukları bir araya getirerek (Kietzmann, Hermkens, McCarthy ve Silvestre, 2011) iletişimi, iş birliğini (Bedir, 2016), bilgiye ulaşımı, görüş ve düşüncelerin paylaşımını sağladığı Web 2.0 teknolojileri üzerine kurulmuştur (Tuncer, 2013).

Sosyal medya, kullanıcıların kişisel bir profil oluşturmaya ve arkadaşlarıyla bağlantı kurmasına (Kuss ve Griffiths, 2011), bilgi, fikir ve hobi alışverişinde bulunmasına (Onat, 2010) ve boş zamanlarını eğlenceli bir şekilde geçirmesine izin veren çevrimiçi topluluklardır(Solmaz vd., 2013). Öncelikli olarak sosyal amaçlarla kullanılan sosyal medyanın (Kuss, Griffiths, 2011), sürekli güncellenen, bireylerin iş arama ihtiyaçlarını karşılamalarına yardımcı olabilecek, duygu ve düşüncelerini paylaşmak için kullanılabilir kişisel bilgiler, fotoğraflar ve videoların paylaşılabilir olduğu bir ortam olarak görülebilmektedir (Işık ve Kaptangil, 2018).

Sosyal medyanın bir diğer özelliği de sürekli değişmesidir. Çalışmaya devam edebilmesi için daha fazla kullanıcı çekmek amacıyla, kullanıcı beklenti ve isteklerine yanıt olarak yazılımını ve arayüzünü geliştirmeyi amaçlamaktadır. Bazı sosyal medya siteleri ise yeterli sayıda kullanıcıya ulaşamadığında varlıklarını yitirmekte ve kapatılmaktadır (Lomborg, 2015).

Literatüre bakıldığında, sosyal medyanın çeşitli şekillerde karakterize edildiği açıktır. Kaplan ve Haenlein'e (2010) göre sosyal medya, Web 2.0 teknolojilerinden yararlanan ve kullanıcıların içerik oluşturmaya ve paylaşmaya izin veren internet tabanlı uygulamalardır. Vural ve Bat (2010) sosyal medyayı insanları bir araya getiren, sosyal beklentilerine cevap veren, çalışma şansı veren, paylaşım ve fikir alışverişi üzerine kurulu bir etkileşim ortamı olarak tanımlamaktadır. Sosyal medya topluluklarının üyeleri benzersiz profiller oluşturur, gerçek hayatta arkadaşlarıyla iletişim kurar ve bağlantı kurar ve ortak ilgi alanlarına göre diğer üyelerle tanışmaktadır(Kuss ve Griffiths, 2011). Fuchs (2011) sosyal medyayı "kullanıcıları tanımlayan ve kullanıcıların birbirleriyle bağlantı kurmasına, etkileşimde bulunmasına ve iletişim kurmasına olanak tanıyan veri taşıyan profilleri içeren bilgi ve iletişim teknolojileri bütünü" olarak tanımlamaktadır. Kim, Jeang ve Lee'ye (2010) göre sosyal medya, insanların çevrimiçi topluluklar geliştirmek için materyal ürettiği ve diğer üyelerle paylaştığı bir platformdur.

Sosyal Medya Türleri

Eröz ve Doğdubay'a (2012) göre sosyal medya, insanların ilgi alanlarını, uzmanlıklarını ve deneyimlerini mobil elektronik cihazlar veya internet aracılığıyla ilettikleri sosyal platformlardır. Forumlar, web günlükleri, bloglar, podcast'ler, wiki'ler ve Facebook, Twitter, Instagram ve Youtube gibi sosyal ağlar bu platformlara örnektir. Büyüksener (2009) ise sosyal medyayı;

- Forum alanları,
- Bloglar,
- Youtube ve Facebook gibi sosyal ağlar
- Haber sitelerinin yorum kısımlarını bile kapsayan platformlara verilen genel isim olarak tanımlamıştır.

Sosyal medya araçları, kullanıcıların profillerini paylaşmalarını, sanal tanışmalar yapmalarını ve çeşitli organizasyonlara katılmalarını sağlayan yazılım programlarıdır (Vural ve Bat, 2010). Sosyal ağlar, bloglar, video paylaşım ağları, fotoğraf paylaşım ağları, bilgi paylaşım ağları, ses paylaşım ağları ve mikrobloglar içerik ve işlev bakımından farklılık gösteren bu teknolojilerin örnekleridir (Bostanç, 2015).

Örneğin Facebook, kullanıcıların arkadaş edinmelerini, bağlantı kurmalarını ve diğer kullanıcılarla bilgi paylaşmalarını sağlayan bir sosyal ağ programıdır (Uluç ve Yarç, 2017). 2021 itibariyle dünya genelinde 2 milyardan fazla kullanıcıya sahiptir(Internet World Stats, 2021). Benzer şekilde LinkedIn, kullanıcıların eğitim, iş bilgileri ve yetenekler içeren profiller oluşturmasına izin vererek profesyonel etkileşime olanak sağlayan bir sosyal ağ uygulamasıdır. Kullanıcıların video paylaşmasını ve izlemesini sağlayan video paylaşım ağı ve Instagram, kullanıcıların fotoğraf paylaşmasına izin veren bir fotoğraf paylaşım ağıdır. Kullanıcılar bu teknolojiler sayesinde sanal dünyanın bir parçası olurlar (Utma, 2019).

Sosyal Medya Bağımlılığı Tanı ve Kriterleri

Mental Bozuklukların Tanısal ve Sayımsal El Kitabı DSM-5'te internet, sosyal medya ve akıllı telefon bağımlılığı bozukluk olarak sınıflandırılmamaktadır. Bununla birlikte literatürde davranışsal bağımlılıklar olarak kabul görmektedirler (Savcı ve Aysan, 2017).

Young (2009) tarafından internet ve sosyal medya bağımlılığı için belirtilen tanı kriterleri şunlardır:

1. Sanal ortamda önceki ya da sonraki çevrimiçi etkinliklerle aşırı meşguliyet.
2. Memnuniyet düzeyine ulaşmak için gittikçe artan miktarda interneti kullanma ihtiyacı.
3. İnternet kullanımını kontrol etmek, azaltmak ya da durdurma girişimlerinde başarısız olma.

4. İnternet kullanımını kontrol altına almaya çalışırken huzursuzluk, sinirlilik, karamsarlık ve depresiflik.

5. Başlangıçta hedeflenenden daha uzun süre çevrimiçi kalma.

6. İnternet kullanımı nedeniyle önemli bir iş, ilişki, eğitim fırsatlarını riske atma ya da kaybetme.

7. İnternet ile olan ilişkisinin özelliklerini gizlemek amacıyla diğer bireylere yalan söyleme.

8. İnterneti yaşadığı sorunlardan kaçmak ve kendini rahatlatmanın bir yolu olarak görme (Young, 2009).

Young'ın (2009) internet bağımlılığı ile ilgili tanımladığı kriterler kullanıcıların interneti iş yaşamı ve akademik yaşam gibi bir sebebe dayandırmadan kullanımlarına dayanmaktadır.

İlgili Araştırmalar

Üniversite öğrencileri üzerinde yapılan bir araştırmaya göre, sosyal medyayı günde dört defadan fazla kullanmak bağımlılık düzeyi olarak kabul edilmektedir. Ayrıca araştırma grubunun bağımlılık düzeyinin ortalamasının üzerinde olduğu ve gün boyunca sosyal medyayı çeşitli amaçlarla kullandıkları görülmüştür (Ehlenberg, Juckes, White ve Walsh, 2008).

Türkiye cumhuriyeti'nde yapılan bir araştırmaya göre üniversite öğrencilerinin büyük bir çoğunluğu günde ortalama 3-5 saat sosyal medyada vakit geçirmekte ve en az iki farklı platform kullanmaktadır (Hazar, 2011).

Bergman vd., (2011), sosyal medyanın narsistik kişilik özelliklerini yansıtmak için iyi bir alan olduğu belirtmektedir. Narsisizm, kullanıcıların en iyi özelliklerini sergilemelerine, sosyal kabul görmelerine ve diğer kullanıcıların dikkatini çekmelerine olanak tanımaktadır. Buffardi ve Campbell'a (2008) göre sosyal medya, narsist bireylerin yönetebilecekleri görünür kişilikler yaratmaları için uygun bir aktif ortamdır. Sonuç olarak, sosyal medya, görünüşleri konusunda bilinçli olan kullanıcılar için harika bir fırsat sunuyor. Sonuç olarak, narsist kullanıcılar, fiziksel olarak daha anlamlı fotoğraflar, duvar yazıları yayınlıyor ve narsist olmayan kullanıcılara göre daha fazla arkadaşına sahip görünüyor. Bu alışkanlıklar, gönderilerinde daha fazla beğeni, yorum ve paylaşım aldıklarında pekiştirilmektedir.

Türkiye cumhuriyeti'nde öğretmenlik bölümü öğrencileri üzerinde yapılan bir araştırmanın bulgularına göre erkeklerin Facebook'a kadınlara göre daha fazla

bağımlı olduğu ve bağımlılık arttıkça akademik başarının düştüğü görülmektedir (Çam ve İşalan, 2012). Aynı çalışmada, katılımcılara neden Facebook'a giriş yaptıkları ve orada nasıl vakit geçirdikleri sorulmuştur ve bu sorularla karşılaştıklarında kendilerini savunmaya ve yaptıklarını saklamaya yönelmişlerdir. Bu kişiler arasında en yaygın şikayet, tüm çabalarına rağmen kullanım sürelerini sınırlayamamalarıdır. Ayrıca, Facebook'a giriş yaptıklarında rahatladıklarını çünkü aksi halde tedirgin ve şiddetli olduklarını belirtmişlerdir.

Sosyal ağ sitelerinin kullanımı, narsisizm ve internet kullanımı arasındaki bağlantı üzerine birçok araştırmanın konusu olmuştur. Bu, büyülenmeci narsisist kullanıcıların kendilerini tanıtabilecekleri Facebook'ta (Buffardi ve Campbell, 2008; Mehdizadeh, 2010) daha aktif olduklarını göstermektedir (Chio vd., 2015; Ong vd., 2011). Ancak, narsistlerin interneti nasıl kullandığını ve eylemlerinin sonuçlarını inceleyen çok az araştırma vardır. Odacı ve Çelik (2013) yaptıkları bir çalışmada narsisizm ile problemlili internet kullanımı arasında bir bağlantı olduğuna dair bir kanıt bulamamıştır. Choi vd., (2011) ise örtük narsisizm ile internet bağımlılığına karşı savunmasızlık arasında bir bağlantı keşfetmişlerdir. Ayrıca, Ljepava vd., (2013) açık narsistlerin Facebook'u daha az kullandıklarını bulmuşlardır.

Bazı çalışmalara göre aşırı sosyal medya kullanımı, internet kullanıcılarının narsisizmindeki artışla bağlantılıdır (Alloway vd., 2014; Mehdizadeh, 2010; Pantic, 2014; Rutledge, 2014). Twenge ve Campbell'a (2010) göre internet, narsisizmin yayılmasında kritik bir rol oynamaktadır. Narsistler, sosyal medyada kendilerini istedikleri gibi kolayca gösterebildikleri ve yüzeysel bağlantıları sosyal medya aracılığıyla istedikleri forma sokabildikleri için aşırı internet kullanımı gösterebilirler. Narsisizmin en temel özelliği, kişinin kendisi hakkında abartılı bir şekilde hevesli olmasıdır. Bu insanlar üstün olduklarına, bunu hak ettiklerine ve benzersiz olduklarına inanırlar (Twenge ve Campbell, 2010).

Faraon ve Kaipainen'e (2014) göre, Facebook yoğunluğu düşük olan katılımcılar, Facebook kullanmayan veya Facebook'u yoğun kullananlara göre daha fazla özsaygıya sahip olduğu tespit edilmiştir. Bir kişi, "Kabul edilemez biriyim" veya "kötü sosyal becerilere" sahip olduğuna inanıyorsa ve çok sayıda arkadaş veya takipçiye sahip olmanın algılarını iyileştirebileceğine inanıyorsa, bu sosyal medya bağımlılığına yol açabilir (Andreassen vd., 2017). Benlik saygısı ve sosyal medya bağımlılığının çeşitli çalışmalarda olumsuz bir ilişkiye sahip olduğu

bulunmuştur (Wang, Jackson, Zhang ve Su, 2012; Hong vd., 2014; Malik ve Khan, 2015).

Yapılan araştırmalara göre narsisizm ile sosyal medya kullanımı arasında pozitif yönde ilişki olduğu bulunmuştur (Mehdizadeh, 2010). Şahin ve Kumcağız (2017), sosyal medya bağımlılığı ile narsisizm arasında pozitif yönde anlamlı bir bağlantı tespit etmiştir. Buffardi ve Campbell'a göre, narsistik kişilik özelliklerinin yüksek olasılığı, bir kişinin kendisini tanıtmak için artan sosyal medya kullanımıyla bağlantılıdır. Çeşitli araştırmalar narsistik kişilik özelliklerine sahip kişilerin sosyal medyayı daha sık kullandıklarını ve başkalarını kıskanmaya çalıştıklarını göstermiştir (Buffardi ve Campbell, 2008; Mehdizadeh, 2010).

İnsanların narsistik kişilik özellikleri ile sosyal medya bağımlılığı ve gösterişçi tüketimi arasında bir bağlantı olduğu sonucuna ulaşmıştır (Mehdizadeh, 2010; Şahin ve Kumcağız 2017; Buffardi ve Campbell, 2008). Avcılar ve Atalar'ın (2019) 708 kişiyle yaptığı ankete göre, "kişilerin narsisizm miktarı, sosyal medya bağımlılık düzeylerini ve gösterişli tüketim eğilimlerini pozitif yönde ve istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde etkilediği tespit edilmiştir." Avcılar ve Atalar'ın (2019) aracılık etkisi araştırmasının sonuçlarına göre, sosyal medya bağımlılığı miktarının narsisizm ile göze çarpan harcama faktörleri arasında kısmi aracılık etkisi olduğu belirlenmiştir.

Andreassen ve ark., (2017) araştırmasında temel demografik özelliklerin (yaş ve cinsiyet), narsisizm ve benlik saygısının hepsinin sosyal medya bağımlılığı üzerinde doğrudan etkisi olduğunu bulmuşlardır. Ek olarak, çalışma sosyal medya bağımlılığı ve benlik saygısı arasında negatif yönde bağlantı tespit edilmiştir. Türkiye cumhuriyeti'nde sosyal medya bağımlılığı ve benlik saygısı üzerine yapılan bir araştırmada ise (Uzun, Yıldırım ve Uzun, 2016) hiperaktif ve dikkat eksikliği olan ergenlerin sosyal medya kullanım alışkanlıklarını ve sosyal medya ile sosyal medya arasındaki ilişkileri ortaya konması amaçlanmıştır. Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi'nin ilgili şubesine başvuran ve katılmaya gönüllü olan 12-18 yaş arası 75 ergen üzerinde yapılan araştırmanın bulguları, sosyal medya bağımlılığı ile benlik saygısı arasında anlamlı bir negatif ilişki olduğunu, ancak sosyal medya arasında anlamlı bir ilişki olmadığını ortaya koymuştur.

Demirli ve Aydın'ın (2017)'de bilgisayar bağımlılığı ile ortaokul öğrencilerinin benlik saygısı arasındaki ilişkiyi araştırdıkları araştırmada, bilgisayar

bağımlılığı ile benlik saygısı arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğunu ortaya koymuştur.

Lise ve üniversite öğrencileri arasında sosyal medya bağımlılığını değerlendirmek için yapılan bir araştırmanın bulgularına göre araştırmaya katılan öğrencilerin yüzde 50'si sosyal medya bağımlısı olduğu belirtilmiştir. Ayrıca araştırmaya katılan öğrencilerin yüzde 98'inin sosyal medya hesabı olduğu tespit edilmiştir (İlgaz, 2019).

BÖLÜM III

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada, beliren yetişkinlikte aile ilişkileri, benlik saygısı ve narsistik kişilik özelliğinin sosyal medya bağımlılığı ile ilişkisini incelemek amacıyla ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Sosyal bilimlerde araştırmacıların geniş kitlelerle ilgilenmesine olanak sağladığı için popüler olan tarama çalışmaları, araştırmacı tarafından bağımsız değişkenlerin veya faktörlerin manipülasyonu olmadığı (Büyüköztürk, 2014), bir durumu geçmişte ya da günümüzde olduğu gibi tasvir etmeye çalışan yöntemdir (Karasar, 2012).

Çalışma Grubu

Araştırmanın evreni 2020-2021 yılı içerisinde KKTC de ikamet eden sosyal medya kullanan beliren yetişkinlerden oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleme ise uygun örnekleme yöntemiyle seçilen 18-25 yaş aralığı olan 350 gönüllü bireyden oluşmaktadır. Sosyal bilimlerde en yaygın kullanılan örnekleme türlerinden biri uygun örneklemedir. Araştırmacılar, katılımcılara kolay ulaşılabilen, araştırmaya katılmaya gönüllü kişiler arasından katılımcıları seçmek için uygun örnekleme kullanır (Gravetter ve Forzano, 2012). Katılımcılara ait betimsel bilgiler tablo 1’de yer almaktadır.

Katılımcılara Ait Bilgiler

Tablo 1.

Katılımcıların Tanılayıcı Özelliklere Göre Dağılımı

		F	%
Cinsiyet	Kadın	160	45,7
	Erkek	190	54,3
Yaş	18-20	65	18,6
	21-25	285	81,4
Eğitim durumunuz	Ortaokul	32	9,1
	Lise	129	36,9
	Yüksek okul & Üniversite	103	29,4
	Yüksek lisans	86	24,6
Yaşamınızın büyük bölümünü nerede geçirdiniz	Köy	59	16,9
	Kasaba	21	6,0
	İlçe	106	30,3
	İl	164	46,9
Sosyo-ekonomik düzeyiniz:	Düşük	36	10,3
	Orta	254	72,6
	Yüksek	60	17,1
Sosyal medya kullanıyor musunuz?	Evet	350	100,0
Gün içinde sosyal medyada ne kadar zaman geçiriyorsunuz?	1-3 saat	131	37,4
	4-7 saat	166	47,4
	8 saat ve üzeri	53	15,1

Tablo incelendiğinde, katılımcıların %45,7'sinin kadın, %54,3'ünün ise erkek olduğu anlaşılmaktadır. Katılımcıların büyük bir oranı (%81,4) 21-25 yaş grubunda bulunmaktadır. Katılımcıların %9,1'i ortaokul, %36,9'u lise, %29,4'ü yüksek okul & üniversite, %24,6'sı yüksek lisans mezunudur. Katılımcıların büyük bir oranı yaşamının büyük bir bölümünü ilçe (%30,3) ve il (%46,9) merkezlerinde geçirmiştir. Katılımcıların %72,6'sı sosyo-ekonomik düzeyinin orta düzey olduğunu belirtmiştir.

Katılımcıların tamamı sosyal medya kullanmaktadır. Katılımcıların büyük bir oranı (%47,4) sosyal medyayı günlük 4-7 saat süre ile kullanmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Çalışmada katılımcıların sosyo-demografik özelliklerini belirlemek için hazırlanan form ile birlikte Aile İlişkileri Ölçeği (AİÖ), Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği (RBSÖ), Narsistik Kişilik Ölçeği (NKÖ) ve Sosyal Medya Kullanım Ölçeği (SMKÖ) veri toplama aracı olarak kullanmıştır.

Kişisel Bilgi Formu

Araştırmacı tarafından oluşturulan bilgi formunda cinsiyet, yaş, eğitim durumu, gelir durumu, yaşamınızın büyük bölümünü nerede geçirdiniz gibi sorular yer almaktadır. Kişisel bilgi formunda toplam 7 soru yer almaktadır.

Aile İlişkileri Ölçeği (AİÖ)

Ölçek Demirtaş ve Korkut tarafından (2013) tarafından geliştirilmiştir. 20 maddeden oluşan ölçekte destekleyici ve engelleyici olmak üzere iki faktör bulunmaktadır. Bununla birlikte engelleyici aile faktörüne ilişkin maddelerin ters kodlanması ile aile ilişkileri toplam puanı da çalışılabilmektedir. Bu durumda toplam puanın artması olumlu aile ilişkilerinin arttığını göstermektedir. İki ayrı grup üzerinde yapılan geçerlilik ve güvenirlik çalışmasında ölçeğin Cronbach Alfa katsayıları destekleyici aile faktörü için 0,82 ve 0,84; engelleyici aile faktörü için de 0,76 ve 0,78 olarak hesaplanmıştır. Mevcut araştırma kapsamında yapılan güvenirlik analizinde ölçek geneline ilişkin Cronbach Alfa katsayısı 0,91 olarak hesaplanmıştır.

Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği (RBSÖ)

Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği en yaygın kullanılan benlik saygısı ölçeğidir. Dört likert tipini ölçekte on madde bulunmaktadır. Rosenberg (1965), 12 alt ölçeğe bölünmüş 63 maddelik ölçeği oluşturmuştur. Bu çalışmada benlik saygısını ölçmek için benlik saygısı alt ölçeği kullanılmıştır. Sorulardan beşi ters kodlanmıştır ve ölçek dörtlü Likert tipinde on maddeyi değerlendirmektedir (1: Kesinlikle katılmıyorum, 2: Katılmıyorum, 3: Katılıyorum, 4: Kesinlikle katılıyorum). Çuhadaroğlu (1986) tarafından Türkçeye çevrilen ölçeğin test-tekrar test güvenirliği 0.89 ve geçerliliği 0.71'dir. Tuğrul (1994), ölçeğin geçerlik ve güvenirlik değerlendirmesini yapmış ve psikiyatrik görüşme bulguları ile ölçek arasındaki ilişkinin 0.71 olduğunu belirtmiştir. Dereboy vd., (1994) gençler üzerinde geçerlilik

ve güvenilirlik araştırması yapmış ve ölçeğin Türkçe versiyonunun güçlü bir iç geçerliliğe sahip olduğunu bulmuştur. Sümer ve Güngör'e (1999) göre ölçeğin cronbach alfa değeri .85'tir. Testin bu araştırmada kullanılması sonucunda Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı .83 olarak bulunmuştur.

Narsistik Kişilik Ölçeği (NKÖ)

Raskin ve Hall (1979) tarafından narsisizm boyutundaki bireysel farklılaşmayı ölçmek için Narcissistic Personality Inventory (NPI) geliştirdiler (Kızıltan, 2000). Yıllar içerisinde bir çok değişikliğe uğrayan bu envanter en son 2006 senesinde Colombiya Üniversitesi'nden Dr. Ames ve arkadaşları tarafından 16 soruya kadar indirilmiştir. Envanterde 16 soru bulunmaktadır ve katılımcılar her soru içerisinde bulunan çifte tutum içerisinde kendilerine yakın olan tutumu seçmeleri istenir. Bu envanterin Türkçe standardizasyonu Atay (2009) tarafından Türkçe eşdeğerlilik ve güvenilirlik çalışması yapılmıştır (Atay, 2010). Bu araştırmada kullanılan Narsistik Kişilik Envanterinin Cronbach's Alpha değeri 0.713'tür. Bu değer, psikometrik özelliğe sahip olan ve az sayıda sorudan oluşan bir ölçeğe göre beklenenden daha yüksek bir iç güvenilirlik katsayısına sahiptir. Atay tarafından yapılan Türkçe eşdeğerlik ve güvenilirlik çalışmalarında NKE'nin iç güvenilirlik değeri 0,652 olarak bulunmuştur (Atay, 2010).

Sosyal Medya Kullanım Ölçeği (SMKÖ)

Araştırmada Deniz ve Tutgun-Ünal (2019) tarafından geliştirilen "Sosyal Medya Kullanım Ölçeği" temel alınmıştır. İki alt ölçeğe ayrılmıştır: "Süreklilik" ve "Yetkinlik". Sosyal medya kullanımındaki tutarlılık düzeyi süreklilik boyutu ile ölçülmektedir. Yetkinlik bileşeni, bir kişinin sosyal medyada algılanan yetkinliğini değerlendirir. Her alt ölçeğin dört maddesi vardır ve sekiz maddeden oluşan genel ölçek, bireyin sosyal medya aktivite düzeyini değerlendirir. SMKÖ'nun 1,2,3,4 maddeleri sürekliliği ölçerken, 5,6,7,8 maddeleri yeterliliği değerlendirir. "Bana hiç uygun değil", "Bana biraz uygun", "Bana orta derecede uygun", "Bana çok uygun" ve "Bana tamamen uygun" seçeneklerinden oluşan 5'li Likert tipi bir ölçektir. Ölçeğin Cronbach iç tutarlık katsayısı 0,82 olarak bulunmuştur.

Verilerin Analizi ve Yorumlanması

Araştırma verileri analiz edilmeden önce normal dağılım varsayımı kontrol edilmiştir. Bu doğrultuda, aile ilişkileri, benlik saygısı, sosyal medya kullanımı ve

narsistik kişilik puanların dağılımını belirlemek için çarpıklık ve basıklık katsayıları temel alınmıştır. ± 1 aralığında bulunan çarpıklık ve basıklık katsayıları puanların normal dağılıma sahip olduğunu işaret etmektedir (Tabachnick ve Fidell, 2013). Hesaplanan çarpıklık ve basıklık katsayıları ölçme araçlarından elde edilen puanların normal dağılıma sahip olduğunu göstermiştir (Tablo 2). Bu sonuç dikkate alınarak, parametrik analiz tekniklerinin kullanılmasına karar verilmiştir.

Çalışmanın Planı

Araştırmanın ilk aşamasında Aile İlişkileri Ölçeği, Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği, Narsistik Kişilik Ölçeği ve Sosyal Medya Kullanım Ölçeği'ni geliştiren veya uyarlayan araştırmacılardan izinler alınmıştır.

Araştırmanın etik kurul izni YDÜ Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'na 19.10.2021 tarihinde başvurulmuş, YDÜ/SB/1076 sayılı etik izin alınmıştır.

Üçüncü aşamada araştırma başlama tarihinde pandemi süreci devam ettiği için ölçekler ve kişisel bilgi formu, katılımcı bilgilendirme ve katılımcı onam formları Google Form ile çevrimiçi olarak düzenlenmiştir.

Araştırmada veriler google form üzerinden gönüllülük esasına dayanarak çevrimiçi online olarak elde edilmiştir. Sosyal medya platformlarından mail, facebook, whatsapp gibi sosyal ağlardan veriler paylaşılıp uygulanmıştır.

Tablo 2.

Aile İlişkileri, Benlik saygısı, Sosyal Medya Kullanımı ve Narsistik Kişilik Puanlarına Ait Betimsel Değerler

Değişkenler	Min.	Maks.	Ort	Ss	Çarpıklık		Basıklık	
					z	SH	z	SH
Destekleyici aile ilişkileri	10	30	22,43	4,26	-0,19	0,13	-0,57	0,26
Engelleyici aile ilişkileri	10	28	18,00	3,85	0,10	0,13	-0,62	0,26
Benlik saygısı	17	40	27,66	4,46	0,70	0,13	0,13	0,26
Sosyal medya kullanımı	8	40	23,69	7,67	0,30	0,13	-0,61	0,26
Narsistik kişilik	3	13	6,87	1,64	0,10	0,13	0,28	0,26

Veriler normal dağılım varsayımını karşıladığı için değişkenler arasındaki ilişkiler Pearson korelasyon katsayıları hesaplanarak incelenebilir (Büyüköztürk, 2007). Bu doğrultuda, aile ilişkileri, benlik saygısı, sosyal medya kullanımı ve narsistik kişilik puanları arasındaki ilişkiler hesaplanmıştır. Sosyal medya kullanım düzeyinin aile ilişkileri bileşenleri üzerindeki yordayıcı etkisini belirlemek için basit doğrusal regresyon analizi uygulanmıştır.

Aile ilişkileri, benlik saygısı, sosyal medya kullanımı ve narsistik kişilik puanlarını cinsiyet ve yaş değişkenlerine göre karşılaştırmak için bağımsız gruplar t testi uygulanmıştır. Ölçek puanlarını eğitim durumu, sosyo-ekonomik düzey ve sosyal medyayı günlük kullanma süresi değişkenlerine göre karşılaştırmak için ise tek yönlü varyans analizi uygulanmıştır. Analizler için güven aralığı %95 olarak belirlenmiştir. SPSS 25.0 istatistik paket programı kullanılarak analizler gerçekleştirilmiştir.

BÖLÜM IV

Bulgular

Tablo 3.

Cinsiyete Göre Aile İlişkileri, Benlik saygısı, Sosyal Medya Kullanımı ve Narsistik Kişilik Puan Ortalamaları, Standart Sapmaları ve Bağımsız Gruplar t Testi Sonuçları

Değişkenler	Cinsiyet	N	Ort	Ss	t(348)	P
Destekleyici aile ilişkileri	Kadın	160	23,01	3,99	2,34	0,02*
	Erkek	190	21,94	4,43		
Engelleyici aile ilişkileri	Kadın	160	17,66	3,81	-1,52	0,13
	Erkek	190	18,29	3,87		
Benlik saygısı	Kadın	160	27,52	4,75	-0,53	0,60
	Erkek	190	27,77	4,21		
Sosyal medya kullanımı	Kadın	160	24,26	7,87	1,28	0,20
	Erkek	190	23,21	7,49		
Narsistik kişilik	Kadın	160	6,74	1,54	-1,28	0,20
	Erkek	190	6,97	1,72		

*p<0,05

Tablo incelendiğinde, cinsiyete göre sadece destekleyici aile ilişkileri puan ortalamalarının anlamlı bir farklılık gösterdiği anlaşılmaktadır (p<0,05). Kadınların destekleyici aile ilişkileri puan ortalaması, erkeklerin puan ortalamasından anlamlı olarak daha yüksektir. Kadınların destekleyici aile ilişkilerine yönelik algıları daha yüksek bulunmuştur.

Tablo 4.

Yaşa Göre Aile İlişkileri, Benlik saygısı, Sosyal Medya Kullanımı ve Narsistik Kişilik Puan Ortalamaları, Standart Sapmaları ve Bağımsız Gruplar t Testi Sonuçları

Değişkenler	Yaş	N	Ort	Ss	t(348)	P
Destekleyici aile ilişkileri	18-20	65	22,83	4,34	0,84	0,40
	21-25	285	22,34	4,25		
Engelleyici aile ilişkileri	18-20	65	18,17	4,13	0,39	0,70
	21-25	285	17,96	3,78		
Benlik saygısı	18-20	65	27,51	4,22	-0,30	0,77
	21-25	285	27,69	4,52		
Sosyal medya kullanımı	18-20	65	24,38	8,76	0,81	0,42
	21-25	285	23,53	7,41		
Narsistik kişilik	18-20	65	7,18	1,69	1,74	0,08
	21-25	285	6,79	1,63		

Tablo incelendiğinde, yaş gruplarına göre aile ilişkileri, benlik saygısı, sosyal medya kullanımı ve narsistik kişilik puan ortalamalarının anlamlı bir farklılık göstermediği anlaşılmaktadır ($p>0,05$). 18-20 ve 21-25 yaş gruplarında bulunan katılımcıların aile ilişkileri, benlik saygısı, sosyal medya kullanımı ve narsistik kişilik algıları benzerdir.

Tablo 5.

Eğitim Durumuna Göre Aile İlişkileri, Benlik saygısı, Sosyal Medya Kullanımı ve Narsistik Kişilik Puan Ortalamaları, Standart Sapmaları ve ANOVA Sonuçları

Değişkenler	Eğitim durumu	N	Ort	Ss	F(3;346)	p	Post-Hoc (Scheffe)
Destekleyici aile ilişkileri	Ortaokul	32	21,38	3,79	2,43	0,07	-
	Lise	129	21,89	4,32			
	Yüksek okul & Üniversite	103	23,07	4,15			
	Yüksek lisans	86	22,86	4,38			
Engelleyici aile ilişkileri	Ortaokul ^a	32	19,84	3,53	7,14	0,00*	a>c
	Lise ^b	129	18,48	4,17			
	Yüksek okul & Üniversite ^c	103	16,75	3,73			
	Yüksek lisans ^d	86	18,10	3,13			
Benlik saygısı	Ortaokul ^a	32	26,31	3,16	11,71	0,00*	c>a, c>b, c>d,
	Lise ^b	129	27,33	4,34			
	Yüksek okul & Üniversite ^c	103	29,64	4,79			
	Yüksek lisans ^d	86	26,28	3,83			
Sosyal medya kullanımı	Ortaokul ^a	32	23,09	7,34	5,95	0,00*	d>a, d>b, d>c,
	Lise ^b	129	22,31	6,88			
	Yüksek okul & Üniversite ^c	103	23,18	7,76			
	Yüksek lisans ^d	86	26,59	8,17			
Narsistik kişilik	Ortaokul ^a	32	6,69	1,93	9,46	0,00*	a>d, b>d, c>d,
	Lise ^b	129	7,22	1,70			
	Yüksek okul & Üniversite ^c	103	7,10	1,44			
	Yüksek lisans ^d	86	6,12	1,43			

*p<0,05

Tablo incelendiğinde, eğitim durumuna göre engelleyici aile ilişkileri, benlik saygısı, sosyal medya kullanımı ve narsistik kişilik puan ortalamalarının anlamlı bir farklılık gösterdiği anlaşılmaktadır (p<0,05). Scheffe testi sonuçlarına göre, ortaokul mezunu katılımcıların engelleyici aile ilişkileri puan ortalaması, yüksek okul & üniversite mezunu katılımcıların puan ortalamasından anlamlı olarak daha yüksektir. Yüksek okul & üniversite mezunu katılımcıların benlik saygısı puan ortalaması, ortaokul, lise, yüksek lisans mezunu katılımcıların puan ortalamalarından anlamlı

olarak daha yüksektir. Yüksek lisans mezunu katılımcıların sosyal medya kullanımı puan ortalaması, ortaokul, lise, yüksek okul & üniversite mezunu katılımcıların puan ortalamalarından anlamlı olarak daha yüksektir. Ortaokul, lise, yüksek okul & üniversite mezunu katılımcıların narsistik kişili puan ortalamaları ise yüksek lisans mezunu katılımcıların puan ortalamasından anlamlı olarak daha yüksektir.

Tablo 6.

Sosyo-Ekonomik Düzeye Göre Aile İlişkileri, Benlik saygısı, Sosyal Medya Kullanımı ve Narsistik Kişilik Puan Ortalamaları, Standart Sapmaları ve ANOVA Sonuçları

Değişkenler	Sosyo-ekonomik düzey	N	Ort	Ss	F(2;347)	P	Post-Hoc (Scheffe)
Destekleyici aile ilişkileri	Düşük	36	21,08	3,08	2,01	0,13	-
	Orta	254	22,59	4,38			
	Yüksek	60	22,53	4,30			
Engelleyici aile ilişkileri	Düşük	36	19,22	2,94	2,14	0,12	-
	Orta	254	17,91	4,05			
	Yüksek	60	17,65	3,34			
Benlik saygısı	Düşük ^a	36	26,47	3,88	4,54	0,01*	b>a
	Orta ^b	254	28,09	4,57			
	Yüksek ^c	60	26,72	4,07			
Sosyal medya kullanımı	Düşük ^a	36	24,42	7,15	9,61	0,00*	c>a, c>b,
	Orta ^b	254	22,72	7,39			
	Yüksek ^c	60	27,38	8,09			
Narsistik kişilik	Düşük	36	6,78	1,24	2,77	0,06	-
	Orta	254	6,98	1,66			
	Yüksek	60	6,43	1,71			

*p<0,05

Tablo incelendiğinde, sosyo-ekonomik düzeye göre benlik saygısı ve sosyal medya kullanımı puan ortalamalarının anlamlı bir farklılık gösterdiği anlaşılmaktadır (p<0,05). Scheffe testi sonuçlarına göre, sosyo-ekonomik düzeyini orta olarak belirten katılımcıların benlik saygısı puan ortalaması, sosyo-ekonomik düzeyini düşük olarak belirten katılımcıların puan ortalamasından anlamlı olarak daha yüksektir. Sosyo-ekonomik düzeyini yüksek olarak belirten katılımcıların sosyal medya kullanımı puan ortalaması, sosyo-ekonomik düzeyini orta ve düşük olarak belirten katılımcıların puan ortalamalarından anlamlı olarak daha yüksektir.

Tablo 7.

Sosyal Medyayı Günlük Kullanma Süresine Göre Aile İlişkileri, Benlik saygısı, Sosyal Medya Kullanımı ve Narsistik Kişilik Puan Ortalamaları, Standart Sapmaları ve ANOVA Sonuçları

Değişkenler	Sosyal medyayı kullanma süresi	N	Ort	Ss	F(2;347)	P	Post-Hoc (Scheffe)
Destekleyici aile ilişkileri	1-3 saat	131	22,69	4,52	0,86	0,42	-
	4-7 saat	166	22,11	4,24			
	8 saat ve üzeri	53	22,77	3,65			
Engelleyici aile ilişkileri	1-3 saat ^a	131	17,11	3,95	5,79	0,00*	c>a
	4-7 saat ^b	166	18,49	3,91			
	8 saat ve üzeri ^c	53	18,68	2,95			
Benlik saygısı	1-3 saat ^a	131	28,46	4,76	3,42	0,03*	a>b, a>c,
	4-7 saat ^b	166	27,16	4,29			
	8 saat ve üzeri ^c	53	27,23	4,01			
Sosyal medya kullanımı	1-3 saat ^a	131	20,67	6,36	19,57	0,00*	c>a, b>a,
	4-7 saat ^b	166	24,99	7,50			
	8 saat ve üzeri ^c	53	27,08	8,70			
Narsistik kişilik	1-3 saat	131	7,10	1,51	2,86	0,06	-
	4-7 saat	166	6,80	1,80			
	8 saat ve üzeri	53	6,49	1,38			

*p<0,05

Tablo incelendiğinde, sosyal medyayı günlük kullanma süresine göre engelleyici aile ilişkileri, benlik saygısı ve sosyal medya kullanımı puan ortalamalarının anlamlı bir farklılık gösterdiği anlaşılmaktadır (p<0,05). Scheffe testi sonuçlarına göre, sosyal medyayı 8 saat ve daha fazla kullanan katılımcıların engelleyici aile ilişkileri puan ortalaması, sosyal medyayı 1-3 saat kullanan katılımcıların puan ortalamasından anlamlı olarak daha yüksektir. Sosyal medyayı 1-3 saat kullanan katılımcıların benlik saygısı puan ortalaması, sosyal medyayı 4-7 saat, 8 saat ve daha fazla kullanan katılımcıların puan ortalamalarından anlamlı olarak daha yüksektir. Sosyal medyayı 4-7 saat, 8 saat ve daha fazla kullanan katılımcıların sosyal medya kullanımı puan ortalamaları ise sosyal medyayı 1-3 saat

kullanan katılımcıların puan ortalamalarından anlamlı olarak daha yüksek bulunmuştur.

Tablo 8.

Sosyal Medya Kullanımı, Aile İlişkileri, Benlik saygısı ve Narsistik Kişilik Puanları Arasındaki İlişkiler

Değişkenler	1.	2.	3.	4.	5.
1. Sosyal medya kullanımı	1				
2. Destekleyici aile ilişkileri	,133*	1			
3. Engelleyici aile ilişkileri	,240**	-,272**	1		
4. Benlik saygısı	-0,034	,297**	-,285**	1	
5. Narsistik kişilik	-0,029	0,103	-0,081	0,099	1

**p<0,01; *p<0,05; N=350

Tablo incelendiğinde, sosyal medya kullanımı puanları ile destekleyici aile ilişkileri ($r=0,133$; $p<0,05$), engelleyici aile ilişkileri ($r=0,240$; $p<0,01$) puanları arasında düşük düzeyde pozitif yönlü ilişkilerin bulunduğu anlaşılmaktadır. Destekleyici ve engelleyici aile ilişkileri arttıkça sosyal medya kullanımı da artış göstermiştir.

Sosyal medya kullanımı puanları ile benlik saygısı ($r=-0,034$; $p>0,05$) ve narsistik kişilik ($r=-0,029$; $p>0,05$) puanları arasında düşük düzeyde ve anlamlı olmayan ilişkiler bulunmaktadır. Anlamlı ilişkiler bulunmadığından, sosyal medyanın benlik saygısı ve narsistik kişilik üzerindeki yordayıcı etkisini belirlemek için regresyon analizi gerçekleştirilememiştir.

Tablo 9.

Sosyal Medya Kullanımının Destekleyici Aile İlişkileri Üzerindeki Yordayıcı Etkisini Belirlemek için Gerçekleştirilen Regresyon Analizi Sonuçları

Değişken	B	SH	B	T	P
(Sabit)	20,68	0,74		28,14	0,00*
Sosyal medya kullanımı	0,07	0,03	0,13	2,50	0,01*
R=0,133	R ² =0,018	F(1;348)=6,26			p<0,05

Bağımlı değişken= Destekleyici aile ilişkileri, *p<0,05

Tablo incelendiğinde, oluşturulan regresyon denkleminin istatistiksel olarak anlamlı olduğu anlaşılmaktadır (R=0,133; F(1;348)=6,26; p<0,05). Sosyal medya kullanımı destekleyici aile ilişkilerinin %2'sini açıklamıştır. Sosyal medya kullanımı destekleyici aile ilişkilerini pozitif yönde yordamaktadır ($\beta=0,13$; p<0,05).

Tablo 10.

Sosyal Medya Kullanımının Engelleyici Aile İlişkileri Üzerindeki Yordayıcı Etkisini Belirlemek için Gerçekleştirilen Regresyon Analizi Sonuçları

Değişken	B	SH	B	T	P
(Sabit)	15,15	0,65		23,33	0,00*
Sosyal medya kullanımı	0,12	0,03	0,24	4,62	0,00*
R=0,240	R ² =0,058	F(1;348)=21,35			p<0,01

Bağımlı değişken= Engelleyici aile ilişkileri, *p<0,05

Tablo incelendiğinde, oluşturulan regresyon denkleminin istatistiksel olarak anlamlı olduğu anlaşılmaktadır (R=0,240; F(1;348)=21,35; p<0,01). Sosyal medya kullanımı engelleyici aile ilişkilerinin %6'sını açıklamıştır. Sosyal medya kullanımı engelleyici aile ilişkilerini pozitif yönde yordamaktadır ($\beta=0,24$; p<0,05).

BÖLÜM V

Tartışma

Bu araştırmada beliren yetişkinlikte aile ilişkileri, benlik saygısı ve narsistik kişilik özelliğinin sosyal medya bağımlılığı ile ilişkisi incelenmiştir. Ayrıca bu değişkenlerle birlikte cinsiyet, yaş, eğitim durumu, gelir durumuna göre sosyal medyayı günlük kullanım süresinin değişiminin anlamlılığına yönelik bulgulara da yer verilmiştir. İlişkisel tarama yöntemi aracılığıyla gerçekleştirilen bu araştırmaya 350 kişi katılmıştır.

Araştırma sonucunda, sadece destekleyici aile ilişkilerinin cinsiyete göre farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Kadınların destekleyici aile ilişkilerinin erkeklerden daha yüksek olduğu görölmüştür. Kadınların destekleyici aile ilişkilerine yönelik algılarının daha yüksek olduğu bulunmuştur. Alan yazında yapılan çalışmalar incelendiğinde aile ilişkilerinde cinsiyete göre farklılık olduğu belirtilmiştir (Russell vd., 1998). Literatürde elde edilen bu çalışma sonuçları destekler niteliktedir. Bilbek ve Yılmaz (2014) yaptıkları çalışmada kadınların aile ilişkilerinde erkeklerden daha olumlu davranışlara sahip olduklarını göstermektedir. Ayrıca Sezer (2010)'in yaptığı çalışmada da kadın öğrencilerin sosyal karşılaştırma düzeylerinin daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Araştırma kapsamında alınan aile ilişkileri, benlik saygısı, sosyal medya kullanımı ve narsistik kişilik düzeylerinin yaşa göre farklılık göstermediği tespit edilmiştir. 18-20 ve 21-25 yaş gruplarında bulunan katılımcıların aile ilişkileri, benlik saygısı, sosyal medya kullanımı ve narsistik kişilik özelliklerinin benzer olduğu bulunmuştur. Alan yazın incelendiğinde tam tersi sonuçlara rastlanmıştır. Çavuşoğlu vd., (2017) yaptıkları çalışmada üniversite öğrencileri ile narsistik kişilikte yaş, sosyal medya arasında önemli farklılıklar bulmuştur. Başka çalışmalarda da benzer sonuçlara rastlanmıştır (Andreassen vd., 2017). Bulgular incelendiğinde aile ilişkileri, benlik saygısı, sosyal medya kullanımı ve narsistik kişilik düzeyleri arasında farklılık göstermediği bulunmuştur. Ancak Avcılar ve Atalar (2019)'ın yaptıkları çalışmada narsisizmin tüm yönleri ile sosyal medya bağımlılığı arasındaki ilişkinin istatistiksel olarak anlamlı olduğunu bulmuştur. Benzer bir şekilde, sosyal medya kullanımı narsisizmle ilişkilendirilmiştir (Taylor ve

Strutton, 2016). Sosyal medya kullanımı, narsistik kişilik özellikleriyle yaş değişkenine göre değişebileceği söylenebilir.

Eğitim durumuna göre engelleyici aile ilişkileri, benlik saygısı, sosyal medya kullanımı ve narsistik kişilik düzeylerinin farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Ortaokul mezunu katılımcıların engelleyici aile ilişkilerinin anlamlı olarak daha yüksek olduğu gözlenmiştir. Yüksek lisans mezunu katılımcılarının sosyal medya kullanım düzeylerinin ortaokul, lise, yüksek okul ve üniversite mezunu katılımcılardan daha yüksek olduğu bulunmuştur. Ortaokul, lise, yüksek okul ve üniversite mezunu katılımcılarının narsistik kişilik düzeyleri ise yüksek lisans mezunu katılımcılardan anlamlı olarak daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Araştırma bulgularında benlik saygısı ve sosyal medya kullanım düzeylerinin gelir durumuna göre farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Gelir düzeyi orta olarak belirtilen katılımcıların benlik saygısı düzeyi gelir düzeyini düşük olarak belirtilen katılımcılardan anlamlı olarak daha yüksek olduğu bulunmuştur. Gelir düzeyini yüksek olarak belirten katılımcıların sosyal medya kullanım düzeyinin gelir düzeyini orta ve düşük olarak belirten katılımcıların düzeylerinden anlamlı olarak daha yüksek olduğu bulunmuştur. Alan yazın incelendiğinde benzer sonuçlara rastlanmıştır. Katılımcıların sosyal medya ölçeğinden aldıkları puanlar arasında anlamlı olarak bir farklılık olduğu belirtilirken, diğer bir çalışmada yüksek gelire sahip bireylerin sosyal medya kullanım düzeyleri düşük ve orta gelire sahip bireylerden daha yüksektir (Erözkan, 2004). Yüksek sosyoekonomik statüye sahip kişilerin daha fazla seçeneğe sahip olmaları, kendilerine daha fazla güvenmeleri ve para açısından istedikleri her şeyi elde edebildikleri için kendilerini daha güçlü, daha cesur ve daha kabul edilebilir insanlar olarak gördükleri söylenebilir. Sezer (2010) 'in yaptığı çalışmada da gelir düzeyi yüksek olan bireylerin sosyal medya kullanım ve sosyal karşılaştırma düzeyleri gelir düzeyleri düşük olan bireylerden daha fazla olduğu sonucuna varılmıştır.

Bu araştırmada, sosyal medyayı günlük kullanım süresine göre engelleyici aile ilişkileri, benlik saygısı ve sosyal medya kullanımı düzeylerinin anlamlı bir farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Sosyal medyayı 8 saat ve daha fazla kullanan katılımcıların engelleyici aile ilişkileri düzeyleri, sosyal medyayı 1-3 saat kullanan katılımcıların düzeylerinden anlamlı olarak daha yüksek olduğu bulunmuştur. Sosyal medyayı 1-3 saat kullanan katılımcıların benlik saygısı düzeyleri, sosyal medyayı 4-7 saat, 8 saat ve daha fazla kullanan katılımcıların düzeylerinden anlamlı olarak daha

yüksek olduğu bulunmuştur. Sosyal medyayı 4-7 saat, 8 saat ve daha fazla kullanan katılımcıların sosyal medya kullanımı düzeyleri ise sosyal medyayı 1-3 saat kullanan katılımcıların düzeylerinden anlamlı olarak daha yüksek olduğu bulunmuştur. Alan yazın incelendiğinde sosyal medya bağımlılığı ile "internette geçirilen zaman" ve "internetin sosyal amaçlı kullanımı" arasında anlamlı bir farklılık olduğu belirtilmiştir (Yang ve Tung, 2004). Bireyler, başkalarıyla etkileşim yoluyla benliklerini yüceltme eğilimindedir. Bu nedenle ilişkilerinde sahip oldukları olumlu nitelikleri öne çıkarırken olumsuz yanlarını sergilemezler (Taylor vd., 2003). Alan yazında narsisizm ve benlik saygısı arasındaki (Besser ve Priel, 2010; Tazegül, 2013; Üzümcü, 2016), sosyal medya bağımlılığı, narsisistik kişilik özelliği ve benlik saygısı arasındaki (Andreassena, Pallesen ve Griffiths, 2017) ilişkin incelendiği araştırmalara ulaşılmıştır. McCain ve Campbell'ın (2016) çalışmasında da sosyal medya kullanım süresi azaldıkça benlik saygısı düzeyleri artmaktadır. Araştırmanın sonucunda elde edilen bulgularla paralellik göstermektedir. Başka bir çalışmada da sosyal medyada çok zaman geçirenlerin olumlu bir benlik şemasına sahip olduğu bulunmuştur (Lee, 2014).

Araştırma kapsamında dahil edilen sosyal medya kullanımı düzeyleri ile destekleyici aile ilişkileri, engelleyici aile ilişkileri düzeyleri arasında düşük düzeyde pozitif yönlü ilişkilerin olduğu tespit edilmiştir. Destekleyici ve engelleyici aile ilişkileri artıkça sosyal medya kullanımı da artış göstermiştir. Alan yazın incelendiğinde, bu araştırmanın bulgusunu destekleyen çalışmalara ulaşılmıştır. Balcı ve Sarıtaş (2019) ve Andreassen, Pallesen ve Griffiths (2017) yaptıkları araştırmada engelleyici aile ilişkileri ile sosyal medya kullanımı arasında düşük düzeyde pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Yüksek düzeyde narsistik kişilik özelliklere sahip bireylerin sosyal medya aşırı kullanarak ideal benlik duygusuna ulaşmaya çalıştıkları söylenebilir (Marshall, Lefringhausen ve Ferenczi, 2015).

Araştırma sonucunda sosyal medya kullanımı destekleyici aile ilişkilerinin %2'sini açıklamıştır. Sosyal medya kullanımı destekleyici aile ilişkilerini pozitif yönde yordamaktadır. Sosyal medya kullanımı engelleyici aile ilişkilerinin %6'sını açıklamıştır. Sosyal medya kullanımı engelleyici aile ilişkilerini pozitif yönde yordamaktadır. Elde edilen bu sonuçlar hem araştırmada hem daha önce gerçekleştirilen korelasyon analizleriyle uyumludur. Bu bulgu, Öztürk'ün (2015) sosyal medya bağımlılığı ile destekçi arasında hiçbir bağlantı olmadığı sonucuna vardığı araştırmasının bulgularıyla da desteklenmektedir. Yakup ve arkadaşları

(2018) ise sosyal medyanın aldatıcı doğasına dikkat çekmiş ve medya bağımlılığının ilişki kalitesi üzerinde etkisi olduğunu iddia etmiştir. Sosyal medyanın aşırı kullanımının, daha az tatmin edici ilişkiler yaşanmasına yol açmaktadır. Araştırmalara göre sosyal medyanın aşırı kullanımı destekleyici bir ilişkiye duyulan güveni olumsuz etkilemektedir (Norton ve Baptist, 2014).

BÖLÜM VI

Sonuç ve Öneriler

Sonuçlar

Araştırma neticesinde elde edilen bulguların sonuca bağlanması ve sonuçlar neticesinde getirilen öneriler yer almıştır.

Beliren yetişkinlikte aile ilişkileri, benlik saygısı ve narsistik kişilik özelliğinin sosyal medya bağımlılığı üzerine etkisinin incelenmesi amacıyla gerçekleştirilen bu çalışmada;

Katılımcıların cinsiyete göre sadece destekleyici aile ilişkileri puan ortalamalarının anlamlı bir farklılık gösterdiği anlaşılmaktadır. Kadınların destekleyici aile ilişkileri, erkeklerden anlamlı olarak daha yüksektir. Kadınların destekleyici aile ilişkilerine yönelik algılarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Yaş gruplarına göre aile ilişkileri, benlik saygısı, sosyal medya kullanımı ve narsistik kişilik düzeylerinin anlamlı bir farklılık göstermediği anlaşılmaktadır. 18-20 ve 21-25 yaş gruplarında bulunan katılımcıların aile ilişkileri, benlik saygısı, sosyal medya kullanımı ve narsistik kişilik algılarının benzer olduğu görülmüştür.

Eğitim durumuna göre engelleyici aile ilişkileri, benlik saygısı, sosyal medya kullanımı ve narsistik kişilik düzeylerinin anlamlı bir farklılık gösterdiği anlaşılmaktadır. Ortaokul mezunu katılımcıların engelleyici aile ilişkileri düzeyleri, yüksek okul ve üniversite mezunu katılımcıların düzeyleri anlamlı olarak daha yüksektir. Yüksek okul ve üniversite mezunu katılımcıların benlik saygısı düzeyleri, ortaokul, lise, yüksek lisans mezunu katılımcıların düzeylerinden anlamlı olarak daha yüksektir. Ortaokul, lise, yüksek okul ve üniversite mezunu katılımcıların narsistik kişili düzeylerinin ise yüksek lisans mezunu katılımcıların düzeylerinden anlamlı olarak daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Sosyo-ekonomik düzeye göre benlik saygısı ve sosyal medya kullanımı düzeylerinin anlamlı bir farklılık gösterdiği anlaşılmaktadır. Sosyo-ekonomik düzeyini orta olarak belirten katılımcıların benlik saygısı düzeylerinin, sosyo-ekonomik düzeyini düşük olarak belirten katılımcıların düzeylerinden anlamlı olarak daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Sosyo-ekonomik düzeyini yüksek olarak belirten katılımcıların sosyal medya kullanımı düzeylerinin, sosyo-ekonomik düzeyini orta ve

düşük olarak belirten katılımcıların düzeylerinden anlamlı olarak daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Sosyal medyayı günlük kullanma süresine göre engelleyici aile ilişkileri, benlik saygısı ve sosyal medya kullanımı düzeylerinin anlamlı bir farklılık gösterdiği anlaşılmaktadır. Sosyal medyayı 8 saat ve daha fazla kullanan katılımcıların engelleyici aile ilişkileri düzeylerinin, sosyal medyayı 1-3 saat kullanan katılımcıların düzeylerinden anlamlı olarak daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir.

Sosyal medya kullanımı düzeyleri ile destekleyici aile ilişkileri, engelleyici aile ilişkileri düzeyleri arasında düşük düzeyde pozitif yönlü ilişkilerin bulunduğu anlaşılmaktadır. Destekleyici ve engelleyici aile ilişkileri arttıkça sosyal medya kullanımında da artış olduğu belirlenmiştir.

Sosyal medya kullanımı düzeyleri ile benlik saygısı ve narsistik kişilik düzeyleri arasında düşük düzeyde ve anlamlı olmayan ilişkiler bulunmaktadır.

Sosyal medya kullanımı destekleyici aile ilişkilerinin %2'sini açıklamıştır. Sosyal medya kullanımı destekleyici aile ilişkilerini pozitif yönde yordamaktadır.

Sosyal medya kullanımı engelleyici aile ilişkilerinin %6'sını açıklamıştır. Sosyal medya kullanımı engelleyici aile ilişkilerini pozitif yönde yordamaktadır.

Öneriler

Klinisyenlere Yönelik Öneriler

Sosyal medyayı 8 saat ve daha fazla kullanan katılımcıların engelleyici aile ilişkileri düzeylerinin, sosyal medyayı 1-3 saat kullanan katılımcıların düzeylerinden anlamlı olarak daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Bu doğrultuda sosyal medya kullanımını azaltmak veya önlemek için ücretsiz danışmanlık hizmeti veren klinik psikologlardan destek almaları sağlanmalı ve sosyal medya ile başa çıkma becerisi kazandırılmalıdır.

Sosyal medya kullanımı düzeyleri ile benlik saygısı ve narsistik kişilik düzeyleri arasında düşük düzeyde ve anlamlı olmayan ilişkiler bulunmaktadır. Bundan dolayı günümüzde sosyal medyayı sorumlu, yapıcı ve amacına uygun şekilde kullanmak kritik önem taşımaktadır. Sosyal medyanın amacı anlaşılmalı ve daha doğru kullanımı teşvik edilmelidir. Bunun için terapistlerden danışmanlık merkezlerinde destek almalarını sağlanmalı. Gençler de sosyal medyayı yaratıcı ve araştırma odaklı bir şekilde kullanmaya teşvik edilmelidir.

Akademik Çalışmalara Yönelik Öneriler

Araştırmada ortaokul mezunu katılımcıların engelleyici aile ilişkileri düzeyleri, yüksek okul ve üniversite mezunu katılımcıların düzeyleri anlamlı olarak daha yüksek olduğu bulunmuştur. Yüksek okul ve üniversite mezunu katılımcıların benlik saygısı düzeyleri, ortaokul, lise, yüksek lisans mezunu katılımcıların düzeylerinden anlamlı olarak daha yüksektir. Bu çerçevede akademik faaliyetler, bireylerin sosyal medyaya bağımlı hale gelmemelerine yardımcı olmak için düzenli olarak kontrol edilebilir. Ayrıca olası sorunları tespit etmek ve bunları en aza indirmek için gerekli eylemler yapılmalıdır.

Araştırmada 18-20 ve 21-25 yaş gruplarında bulunan katılımcıların aile ilişkileri, benlik saygısı, sosyal medya kullanımı ve narsistik kişilik algılarının benzer olduğu görülmüştür. Bu çalışmada birbirine yakın olan yaş gruplarını incelenmiştir. Gelecekteki araştırmalar yaş aralığını genişletebilir. Ayrıca, diğer kültürlerden ve üniversite bölümlerinden kişilerin katılımı ile bu durumun nasıl farklılaştığı değerlendirilebilir. Diğer araştırmalar, farklı narsisizm türlerine (gizli, teşhirci ve değersiz narsistler) de bakabilir.

Kaynaklar

- Adams, J. F. (1995). Ergenliği anlamak. (B. Onur, ev.). Ankara: *İmge Kitapevi*
- Adana, F., Kutlu, Y. (2006). İstanbul ilinde 12-15 yaş grubu öğrencilerde benlik kavramının araştırılması. *Hemşirelik Forumu Dergisi*. Eylül-Aralık: 96-101.
- Alanka, Ö., ve Cezik, A. (2016). Dijital kibir: Sosyal medyadaki narsistik ritüellere ilişkin bir inceleme. *TRT Akademi*, 1(2), 548-569.
- Altunay, A., Öz, F. (2006). Hemşirelik yüksekokulu öğrencilerinin benlik kavramı. *Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*. 131: 46-59.
- Andreassen, C.S., Pallesen, S., and Griffiths, M.D. (2017). *The relationship between addictive use of social media, narcissism, and self-esteem: Findings from a large national survey*. *Addictive Behaviors*, 64, 287-293.
- Anlı, İ. (2010). Psikanalizde Narsisizm. İstanbul: *Nobel Tıp Kitabevleri*
- Aquilino, W. S. (2006). "Family Relationships and Support Systems in Emerging Adulthood", in J. J. Arnett, J. L. Tanner (Eds.), *Emerging Adults in America: Coming of Age in the 21st Century*, Washington, *American Psychological Association*, pp. 193-217.
- Arnett, J. J. (2000). *Emerging adulthood: A theory of development from the late teens through the twenties*. *American Psychologist*, 55, 469-480.
- Arnett, J. J. (2004). *Emerging adulthood: The winding road from the late teens through the twenties*. New York: *Oxford University Press*.
- Arnett, J. J. (2007a). Suffering, selfi sh, slackers? Myth and reality of emerging adults. *Journal of Youth and Adolescence*, 36, 23-29.
- Arnett, J. J. (2007c). The long and leasurely route: Coming of age in Europe today. *Current History*, 106, 130-136.
- Arnett, J. J. (2007e). Socialization in emerging adulthood: From the family to the wider world, from socialization to self-socialization. *J. Grusec ve P. Hastings*, (Ed.), *Handbook of socialization* (208-231). New York: Guilford
- Arnett, J. J. (2010). Oh, Grow up! Generational grumbling and the new life stage of emerging adulthood-Commentary on Trzesniewski & Donnellan (2010). *Perspectives on Psychological Science*, 5(1), 89-92
- Arnett, J. J. (2015). *Emerging Adulthood: The Winding Road from the Late Teens Through the Twenties*, 2nd Edition, New York, *Oxford University Press*.

- Arnett, J. J. ve Jensen, L. A. (2002). A Congregation of one: Individualized religious beliefs among emerging adults. *Journal of Adolescent Research*, 17(5), 451-467.
- Arnett, J. J., Schwab, J. (2012) *The Clark University Poll of Emerging Adults: Thriving, Struggling, and Hopeful*, Worcester, MA: Clark University, (Çevrimiçi) <http://www.clarku.edu/clark-poll-emerging-adults/>
- Atak, H. ve Çok, F. (2010). İnsan yaşamında yeni bir dönem: Beliren yetişkinlik. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 17(1), 39-50.
- Atay, S. (2009). Narsistik kişilik envanteri'nin Türkçe'ye standardizasyonu. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 11(1), 181-196.
- Atay, S. (2010). Çalışan narsist: Örgütler, liderler, yöneticiler ve astlar. İstanbul: *Namar Yayınları*.
- Avcılar, M.Y., Atalar, S. (2019). Narsistik Kişilik Özelliklerinin Sosyal Medya Bağımlılık Düzeyi ve Gösterişçi Tüketim Eğilimleri Üzerine Etkisinin Tespiti. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 11(8), 1373-1407.
- Aydın, İ. E. (2016). Üniversite öğrencilerinin sosyal medya kullanımları üzerine bir araştırma: Anadolu Üniversitesi örneği. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 35, 373-386.
- Bacanlı, H. (2004). Sosyal İlişkilerde Benlik (Kendini Ayarlama Psikolojisi). İstanbul: *Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları*.
- Balcı, Ş., ve Sarıtaş, H. (2019). "Sosyal Medya Kullanımının Bir Belirleyicisi Olarak Narsisizm: Konya'da Yaşayan Kullanıcılar Üzerine Bir İnceleme", *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 31: 689-709.
- Battle, J., Jarratt, L., Smit, S. ve Precht, D. (1988). *Relations among self-esteem, depression and anxiety of children*. *Psychological Reports*, 62(3), 999-1005. <https://doi.org/10.2466/pr0.1988.62.3.999>
- Baumeister, R.F., Campbell, J.D., Krueger, J.I., Vohs, K.D. (2003). Does High Self-Esteem Cause Betterperformance, İnterpersonal Suc - cess, Happiness, or Healthier Lifestyles?. *Psychological Science in The Public İnterest*. 4:1-10.
- Baumeister, R.F., Tice, D.M. (1985). Self esteem and responses to success and failure Subsequent performance and intrinsic motivation. *Journal of Personality*. 53:450-66.

- Bedir, A. (2016). *Sosyal Medya Kullanımının Üniversite Öğrencilerinin Akademik Başarılarına ve Tutumlarına Etkisi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Besser, A., and Priel, B. (2009). Emotional responses to a partner's imaginary rejection: The roles of attachment anxiety, covert narcissism, and self-evaluation. *Journal of Personality*, 77, 287-325.
- Besser, A., and Priel, B. (2010). Grandiose narcissism versus vulnerable narcissism in threatening situations: Emotional reactions to achievement failure and interpersonal rejection. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 29(8), 874-902.
- Bilbek, M., ve Yılmaz, C. Y. (2014, Eylül). Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin sosyal karşılaştırma düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Ankara üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Spormetre Dergisi*, 12 (2), 105-112.
- Bostancı, M. (2015). *Sosyal Medya ve Siyaset*. Konya: Palet.
- Bozkurt, F. (2007). *Alkol bağımlılarında sosyal desteğin, yaşam kalitesi, benlik saygısı ve tedavi süreci ile etkileşimi*. İzmir: Aile Hekimliği Uzmanlık Tezi.
- Buffardi, L. E. ve Campbell, W. K. (2008). Narcissism And Social Networking Web Sites. *Personality And Social Psychology Bulletin*, 34 (10). 1303-1314.
- Bulunmaz, B. (2011). *Otomotiv Sektöründe Sosyal Medyanın Kullanımı ve Fiat Örneği*.
- Bulut, A. (2012). Şizofreni Hastalarında İşitsel Varsanıları İle İlgili İnanışlarının Benlik Saygısı İle İlişkisi, Tıpta Uzmanlık Tezi, Sağlık Bakanlığı Bakırköy Prof. Dr. Mazhar Osman Ruh Sağlığı Ve Sinir Hastalıkları Eğitim Ve Araştırma Hastanesi Psikiyatri Birimi. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*; 1(2): 61-69.
- Büyüköztürk, Ş. (2007). Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı. Ankara: *Pegem Yayınları*.
- Büyüköztürk, Ş. (2014). Deneysel desenler: Öntest-sontest, kontrol grubu, desen ve veri analizi. Ankara: *Pegem A*.
- Büyükşener, E. (2009). Türkiye'de sosyal ağların yeri ve sosyal medyaya bakış. XIV. *Türkiye'de İnternet Konferansı Bildirileri*, 12-13.

- Cebioğlu, S. ve Erdoğan, E. (2007). Türkiye’de beliren yetişkinlik: Yetişkinliğe geçiş/geçemeyiş. Sözel bildiri, 1. Lisansüstü Öğrenci Kongresi, Haziran, İzmir.
- Cevher, F.N., Buluş, M. (2006). Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 5-6 yaş çocuklarında akademik benlik saygısı. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*. 20:28-39.
- Cheah, C. S. L. ve Nelson, L. J. (2004). The role of acculturation in the emerging adulthood of aboriginal college students. *International Journal of Behavioral Development*, 28(6), 495-507.
- Corijn, M. (2001). Transition to adulthood: Sociodemographic factors. M. Corijn ve E. Klijsing, (Ed.), *Transitions to adulthood in Europe* (1-26). Boston: *Kluwer Academic Publishers*.
- Cote, J. E. (2005). Emerging adulthood as an institutionalized moratorium: Risks and benefits to identity formation. J. J. Arnett ve J. Tanner, (Ed.), *Emerging adults in America: Coming of age in the 21st century içinde* (85-116). Washington, DC: *American Psychological Association*.
- Cüceloğlu, D. (2005). İnsan ve davranışı. 14. Basım. İstanbul: *Remzi Kitabevi A.Ş.* p.373-6.
- Çam, E., ve İşbulan, O. (2012). A new addiction for teacher candidates: social networks. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 11(3), 14-19.
- Çavuşoğulu, G., Yılmaz, A.K., Kabadayı, M., Abacı, S.H. ve Taşmektepligil, M.Y. (2017). Comparison Of Narcissism Levels Of Students In The Faculty Of Sports Sciences In Terms Of Some Demographic Variables. *Turkish Journal of Sport And Exercise*. 19(2), 150-156.
- Çemrek, F., Baykuş, H. ve Özyaydın, Ö. (2015). Analysis of Social Media Use and Manners In Terms of Uses and Satisfaction Approach: ESOGU Case Study. *Alphanumeric Journal*. 2. doi:10.17093/aj.2014.2.2.5000084657.
- Çuhadaroğlu, F. (1986). Adölesanlarda benlik saygısı. Uzmanlık Tezi, *Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi*, Ankara, ss. 1-50.
- Dal, N.E., Dal, V. (2014). Kişilik Özellikleri Ve Sosyal Ağ Sitesi Kullanım Alışkanlıkları: Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(11), 144- 162.

- Davran, H. (2020). Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Medya Tutumlarının Akademik Güdülenmeye Etkisi. İstanbul: *Hiperyayın*.
- Demirli, C., ve Aydın, S. (2017). Ortaokul Öğrencilerinin Bilgisayar Bağımlılığı ve Benlik Saygısı Arasındaki İlişkinin Demografik Değişkenlere İncelenmesi. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(31), 47-60.
- Dinçer, U. ve Öztunç, D. (2009). Hemşirelik ve ebelik öğrencilerinin benlik saygısı ve atılganlık düzeyleri. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 16(2) , 22-33.
- Doğan, A. ve Cebioğlu, S. (2011). *Beliren yetişkinlik dönemi kriterlerinin Türkiye'deki üniversite öğrencileri arasında incelenmesi*. Yayınlanmamış çalışma.
- Doğan, A., Cebioğlu, S. ve Erdoğan, E. (2008). Pathways to adulthood among Turkish emerging adults. Sözel bildiri, *European Association for Research on Adolescence Conference*, Mayıs, İtalya.
- Doğan, T., ve Eryılmaz, A. (2013). Benlik Saygısı Ve Öznel İyi Oluş Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33(33): 107-117.
- Ehlenberg, A., Juckes, S., White, K., and Walsh, S. (2008). Personality and self-esteem as predictors of young people's technology use. *CyberPsychology and Behavior*, 11(6), 739-741.
- Erdem, M. ve Kaya, B. E. (2019). Instagram' da Görülme ve Beğenilme Arzusu: Kullanıcı Bakış Açısından Değerlendirme. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*. Cilt: 12 Sayı: 62 Yıl: 2019.
<http://dx.doi.org/10.17719/jisr.2019.3154>.
- Erikson, E. H. (1950). *Childhood and society*. New York: Norton.
- Erol, A., Toprak, G., Yazıcı, F. ve Erol, S. (2000). *Üniversite öğrencilerinde yeme bozukluğu belirtilerini yordayıcı olarak kontrol odağı ve benlik saygısının karşılaştırılması*. *Klinik Psikiyatri*, 3, 147-152.
- Eröz, S. S., ve Doğdubay, M. (2012). Turistik Ürün Tercihinde Sosyal Medyanın Rolü ve Etik İlişkisi. *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 27(1), 133- 157.
- Erözkan, A. (2004). Lise öğrencilerinin sosyal karşılaştırma ve depresyon düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13, 1-18.

- Erten, Y. (2015). Tek Kişilik Balo: Narsisizm Üzerine Kuramsal ve Klinik Notlar. *Yansıtma Dergisi*. 24,11-32.
- Evrensel, A. (2014). Narsisizm o kadar uzakta. <http://www.e-psikiyatri.com/narsizm-okadar-uzakta-39929> adresinden alınmıştır.
- Facio, A. ve Micocci, E. (2003). Emerging adulthood in Argentina. *New Directions in Child and Adolescent Development*, 100, 21-31.
- Faraon, M., and Kaipainen, M. (2014). *Much more to it: The relation between Facebook usage and self-esteem*. Paper presented at the 2014 IEEE 15th International Conference on Information Reuse and Integration (IRI), Redwood City, CA., 87-92.
- Furstenberg, F., Kennedy, S., McCloyd, V. C., Rumbaut, R. ve Settersten, R. (2003). Between adolescence and adulthood: Expectations about the timing of adulthood. Network on Transitions to Adulthood and Public Policy, *Research Network Working Paper No. 1*.
- Galambos, N. L. ve Martinez, M. L. (2007). Poised for emerging adulthood in Latin America: A pleasure for the privileged. *Child Development Perspectives*, 1, 109-114.
- Geçtan, E. (2004). Psikodinamik psikiyatri ve normal dışı davranışlar. İstanbul: *Metis Yayınları*.
- Gençtan, E. (2003). Psikodinamik psikiyatri ve normal dışı davranışlar. İstanbul: *Metis Yayınları*.
- Goossens, L. (2001). Transitions to adulthood: Developmental factors. M. Corijn ve E. Klijsing, (Ed.), *Transitions to adulthood in Europe içinde (27-42)*, Boston: *Kluwer Academic Publishers*.
- Guindon, M. H. (2010). *Self-esteem across the life span: Issues and interventions*. New York: Taylor and Francis.
- Gravetter, J. F. ve Forzano, L. B. (2012). *Research methods for the behavioral sciences (4. Baskı)*. USA: Linda Schreiber-Ganster.
- Harter, S. (1990). Developmental differences in the nature of self-representations: Impli - ca tions for the understanding, assess ment, and treatment of maladaptive behavior. Special Issue: *Selfhood processes and emotional disorders*. *Cognit Ther Res*. 14:113-42.
- Hazar, M. (2011). Sosyal medya bağımlılığı: Bir alan çalışması. *İletişim, Kuram ve Araştırma Dergisi*(32), 151-175.

- Hong, F., Huang, D., Lin, H., and Chiu, S. (2014). *Analysis of the psychological traits, Facebook usage, and Facebook addiction model of Taiwanese university students*. *Telematics and Informatics*, 31(4), 597-606.
- Ilgaz, M. (2019). Sosyal medya bağımlılığı: Lise ve üniversite öğrencileri üzerine bir araştırma. *Turkish Journal of Marketing*, 3(3), 238-257.
- Internet World Stats (2021) Statistics. <http://www.internetworldstats.com/stats4.htm>, E.T.: 17.02.2021
- Işık, M., İrem, K. (2018). Akıllı Telefon Bağımlılığının Sosyal Medya Kullanımı ve Beş Faktör Kişilik Özelliği İle İlişkisi: Üniversite Öğrencileri Üzerinden Bir Araştırma. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*. c.7 s.2: 695-717.
- Kaner, S. (2000). Ortopedik engelli ve engelli olmayan erkek ergenlerde benlik saygısı ve beden imajı. *Özel Eğitim Dergisi*. 2:13-22.
- Kaplan, A. M., ve Haenlein, M. (2010). Users of the world, unite! The challenges and opportunities of Social Media. *Business horizons*, 53(1), 59-68.
- Karaaslan, A. (1993). Öğrenci hemşirelerin benlik saygısı düzeyleri ve bunu etkileyen etmenlerin incelenmesi. *Ege Üniversitesi H.Y.O. Dergisi*. 9:21-29.
- Karadağ, G., Güner, İ., Çuhadar, D., Uçan, Ö. (2008). Gaziantep Üniversitesi Yüksekokulu hemşirelik öğrencilerinin benlik saygı - ları. *Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi*. 3:29-42.
- Karasar, N. (2012). Bilimsel araştırma yöntemi. Ankara: *Nobel Yayıncılık*.
- Kariman, İ. (2005). Karadeniz Teknik Üniversitesi Trabzon Sağlık Yüksekokulu öğrencileri - nin benlik saygıları ve atılganlık düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *CÜ Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*. 9:24-31.
- Keçe, C. (2011). Sevemez kimse beni benim sevdiğim kadar. İstanbul: *Pusulayayıncılık*.
- Kırcaburun, K. (2016). Self-esteem, daily internet use and social media addiction as predictors of depression among Turkish adolescents. *Journal of Education and Practice*, 7(24), 64-72.
- Kırcaburun, K., Alhabash, S., Tosuntaş, Ş.B., Griffiths, M.D. (2020). Uses And Gratifications of Problematic Social Media Use Among University Students: A Simultaneous Examination Of The Big Five Of Personality Traits, Social Media Platforms, And Social Media Use Motives. *International Journal Of Mental Health And Addiction*, 18, 525–547.

- Kızıltan, H. (2004). Narsisizm ve Psikopatolojisi. <http://www.psikomitoloji.com> (18.08.2013).
- Kietzmann, J.H., Hermkens, K., Mc Carthy, I.P. ve Silvestre, B.S. (2011). Social Media? Get Serious! Understanding the functional building blocks of social media. *Business Horizons*, 54, 241-251.
- Korkut-Owen, F. (2015). *Okul temelli önleyici rehberlik ve psikolojik danışma*. Ankara: Anı.
- Köroğlu, E. (2004). Psikonozoloji tanımlayıcı klinik psikiyatri. Ankara: *Hekimler Yayın Birliği*.
- Kulaksızoğlu, A. (2011). Ergenlik psikolojisi. İstanbul: *Remzi Kitabevi*.
- Kurtaran, G. T., (2008). *Examining the variables predicted internet addiction*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Kuss, D., Mark, D. G. (2011). Online Social Networking andAddiction – A Review of ThePsychologicalLiterature. *International Journal of EnvironmentalResearchandPublicHealth*. c.8 s.9: 3528-3552.
- Leary, M. R. (1999b). *Making sense of self-esteem*. Current Directions in Psychological Science, 8(1), 32-35.
- Lee, S. Y. (2014). How do people compare themselves with others on social network sites? The case of Facebook. *Computers in Human Behavior*, 32, 253–260.
- Lomborg, S. (2015). “Meaning” in social media. *Social Media Society*, 1(1), 2056305115578673.
- Malik, S., and Khan, M. (2015). Impact of Facebook addiction on Narcissistic Behavior and Self Esteem among Students. *Journal of Pakistan Medical Association*, 65(3), 260-263.
- Marshall, T. C., Lefringhausen, K., and Ferenczi, N. (2015). *The Big Five, self-esteem, and narcissism as predictors of the topics people write about in Facebook status updates*. Personality and Individual Differences, 85, 35-40.
- McCain, J.,L., ve Campbell, W., K. (2016, Kasım). *Narcsissism and Social Media Use: A Meta-Analytic Review*. Psychology of Popular Media Culture. DOI: <http://dx.doi.org/10.1037/ppm0000137>.
- Mehdizadeh, S. (2010). Self-Presentation 2.0: Narcissism And Self-Esteem On Facebook. *Cyberpsychology, Behavior, And Social Networking*, 13(4). 357-364.

- Muslu, L. (2001). *Kırsal bölgede eşleri tarafından fiziksel şiddet gören ve görmeyen kadınların benlik saygısı düzeylerinin belirlenmesi*. Denizli: Pamukkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Halk Sağlığı Hem şireliği ABD, Yüksek Lisans Tezi.
- Nasio, J.D. (2018). *Psikanalizin Yedi Temel Kavramı*. 2. Baskı. Ö.Erşen ve M.Erşen (çev.), Ankara: *İmge Kitapevi*.
- Nelson, L. J. (2003). Rites of passage in emerging adulthood: Perspectives of young Mormons. *New Directions in Child and Adolescent Development*, 100, 33-50.
- Nelson, L. J. ve Barry, C.M. (2005). Distinguishing features of emerging adulthood: The role of self-classification as an adult. *Journal of Adolescent Research*, 20, 242-262.
- Nelson, L. J., Badger, S. ve Wu, B. (2004). The influence of culture in emerging adulthood: Perspectives of Chinese collage students. *International Journal of Behavioral Development*, 28, 26-36.
- Norton, A. M., Baptist, J. (2014). Couple boundaries for social networking in middle adulthood: Associations of trust and satisfaction. *Cyberpsychology*, 8(4), 23-36. doi:10.5817/CP2014- 4-2.
- Odacı H., Çelik B. Ç. (2013). Who are problematic internet users?An investigation of the correlations between problematic internet use and shyness, loneliness, narcissism, aggression and self-perception. *Computers in Human Behavior*, 29, 2382-2387.
- Oktan, V. ve Şahin, M. (2010). Kız ergenlerde beden imajı ile benlik saygısı arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7(2), 543-546.
- Onat, G. (2010). *Demokratik ve Otoriter Olarak Algılanan Ana-Baba Tutumlarının Lise Birinci Sınıf Öğrencilerinin Yılmazlık Düzeyine Etkilerinin Araştırılması*. Yüksek Lisans Tezi. Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Özcan, H., Subaşı, H., Budak, B., Çelik, M., Gürel, Ş. C. ve Yıldız, M. (2013). Ergenlik ve genç yetişkinlik dönemindeki kadınlarda benlik saygısı, sosyal görünüş kaygısı, depresyon ve anksiyete ilişkisi. *Journal of Mood Disorders*, 3(3), 107-113.
- Öztürk, A. (2015). *Bireylerin Sosyal Medya Kullanım Davranışları ile İlişki Doyumu Düzeyi Arasındaki Bağlantıların Değerlendirilmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Üsküdar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Öztürk, M. O. (2004). Ruh sağlığı ve bozuklukları. Ankara: *Nobel Tıp Kitapevleri*.
- Padilla-Walker, L. M., Nelson, L. J. (2017). Flourishing in Emerging Adulthood: Positive Development During the Third Decade of Life, New York, *Oxford University Press*.
- Pantic I., Milanovic A., Loboda B., Blchnio A., Przepiorka A., Nestic D., Mazic S., Dugalic S., Ristic S. (2017). Association between physiological oscillations in self-esteem, narcissism and internet addiction: A cross-sectional study. *Psychiatri Research*, 258, 239-243.
- Pişkin, M. (2003). Özsaygı geliştirme eğitimi. Y. Kuzgun (Ed.). İlköğretimde rehberlik (s. 95-123). Ankara: *Nobel Yayınları*.
- Powell, J. (2006). *Self esteem*. London: Franklin Watts.
- Raskin, R. ve Terry, H. (1988). A Principal-Component Analysis of the Narcissistic Personality Inventory and Further Evidence of its Construct Validity. *Journal of Personality and Social Psychology*, 54(5), 890-902.
- Rosenberg, M. ve Owens, T. J. (2001). *Low self-esteem people: A collective portrait*. In T. J.
- Russell, A., Aloa, V., Feder, T., Glover, A., Miller, H. and Palmer, G. (1998). Sex-based differences in parenting styles in a sam Australian, *Journal of Psychology*, 50, 89-99.
- Savcı, M. ve Aysan, F. (2017). Technological Addictions and Social Connectedness: Predictor Effect of Internet Addiction, Social Media Addiction, Digital Game Addiction and Smartphone Addiction on Social Connectedness. *Dusunen Adam The Journal of Psychiatry and Neurological Sciences*, 30, 202-216.
- Sayar, K. (2009c). Her şeyin bir anlamı var. İstanbul: *Timaş Yayınları*.
- Schlegel, A. ve Barry, H. (1991). Adolescence: An anthropological inquiry. New York: *Free Press*.
- Sezer, Ö., ve Oğuz, V. (2010). Üniversite Öğrencilerinde Kendilerini Değerlendirmelerinin Ana Baba Tutumları ve Bazı Sosyo Demografik Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 18(3), 743-758.
- Sezer, Ö., ve Oğuz, V. (2010). Üniversite Öğrencilerinde Kendilerini Değerlendirmelerinin Ana Baba Tutumları ve Bazı Sosyo Demografik Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 18(3), 743-758.

- Sirsch, U., Dreher, E., Mayr, E. ve Willinger, U. (2009). What does it take to be an adult in Austria? Views of adulthood in Austrian adolescents, emerging adults, and adults. *Journal of Adolescent Research*, 24(3), 275 - 292.
- Solmaz, B., Gökhan, T., Züleyha, H., Muhammed, D. (2013). İnternet ve Sosyal Medya Kullanımı Üzerine Bir Uygulama. *Selçuk İletişim*. c.7 s.4: 23-32.
- Şahin, C. ve Kumcağız, H. (2017). Narsizm Ve Benlik Saygısının Sosyal Medya Bağımlılığı Üzerindeki Yordayıcı Rolü. *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(30), 2136– 2155.
- Tabachnick, B. G., and Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics (5th ed.)*, Boston: Allyn and Bacon.
- Tafarodi, R.W. ve Swann, J.R., W.B. (1995). Self-Linking And Self-Competence As Dimensions Of Global Self-Esteem: İntial Validation Of A Measure. *Journal of personality assessment*, 65(2): 322-342.
- Tafarodi, R.W., Wild, N. and Ho, C. (2010). Parental Authority, Nurturance, And Two-Dimensional Self-Esteem. *Scandinavian Journal Of Psychology*, 51(4): 294-303.
- Tarhan, N. (2013). Kendinizle barışık olmak. İstanbul: *Timaş Yayınları*.
- Tarhan, N. (2014b). Sevgi yatırımının yanlış yapılması.
<http://www.nevzattarhan.com/sevgi-yatirminin-yanlis-yapilmasi.html>
adresinden alınmıştır.
- Taşkıntuna, N. ve Özçürümez, G. (2011). Mükemmeli Ararken: Bir İç Dünya Araştırması. *Klinik Psikiyatri Dergisi*. 14(2).103-114.
- Taylor, D. G. ve Strutton, D., (2016). Does Facebook Usage Lead To Conspicuous Consumption The Role Of Envy, Narcissism And Self-Promotion. *Journal Of Research In Interactive Marketing*, 10 (3). 231-248. DOI 10.1108/JRIM-01-2015-0009.
- Taylor, S. E, Lerner, J. S., Sherman, D. K., Sage, R. M. ve McDowell, N. K. (2003). Are self-enhancing cognitions associated with healthy or unhealthy biological profiles? *Journal of Personality and Social Psychology*, 85(4), 605-615.
- Taylor, S., Peplau, L. A. ve Sears, D.O. (2012). Sosyal Psikoloji (A. Dönmez, Çev.). Ankara: İmge. TÜİK Türkiye'nin İnternet Kullanım Alışkanlıkları Raporu (2019). 18 Haziran 2019 tarihinde <https://www.guvenliweb.org.tr> adresinden erişildi.

- Tazegül, Ü. (2013). Bayan badmintoncuların benlik saygısı ve narsisizm düzeyi arasındaki ilişkinin incelenmesi. *International Journal of Social Science*, 6(8), 983-996.
- Terakye, G. (1989). Huzur evinde yaşayan yaşlıların benlik saygısının incelenmesi. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*. 5:15-24.
- Terbaş, Ö. (2004). Kendilik Psikolojisi Kuramına Göre Kendilik Bozuklukları: Bir Olgu Sunumu. *Türkiye Psikiyatri Dergisi*. 15(1),70-76.
- Tukuş, L. (2010). *Benlik Saygısı Değerlendirme Ölçeği-Kısa Formu Türkçe Güvenilirlik ve Geçerlilik Çalışması*. Kocaeli Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Uzmanlık Tezi. Kocaeli
- Tuncer, A.S. (2013). Sosyal Medyanın Gelişimi. F. Zeynep ÖZATA (Ed). Sosyal Medya için ders. (2;25). Eskişehir: T.C. *Anadolu Üniversitesi Yayını* No: 2877.
- Tunçok, İ. (2012). Mutluluğunuza gölge düşmesin. Ankara: *Lazer Ofset Matbaası*.
- Tutgun-Ünal, A. (2015). *Sosyal medya bağımlılığı: Üniversite öğrencileri üzerine bir araştırma*. Yayımlanmamış doktora tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Tutgun-Ünal, A. ve Deniz, L. (2019). Sosyal Medya Kuşaklarının Sosyal Medya Kullanım Seviyeleri ve Tercihleri. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 15(22), 1289-1319.
- Twenge, J. M., ve Campbell, W.K. (2010). Asrın Vebası: Narsisizm İlleti. (Çev. Özlem Korkmaz). İstanbul: *Kaknüs Yayınları*.
- Twenge, J.M., Campbell, W.K. (2010). Asrın Vebası: Narsisizm İlleti. (Çev. Özlem Korkmaz). İstanbul: *Kaknüs Yayınları*.
- Uluç, G. ve Yarcı, A. (2017). Sosyal medya kültürü. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 52, 88-102.
- Utma, S. (2019). Sosyal Medya Bağımlılığı Üzerine Kuramsal Bir Değerlendirme. *Sosyal, Beşeri ve İdari Bilimler Dergisi*, 2(2), 118-130.
- Uyanık, B. G., Akman, B. (2004). Farklı sosyoekonomik düzeydeki lise öğrencilerinin benlik saygısı düzeylerinin incelenmesi. *FÜ Sosyal Bilimler Dergisi*. 14 :175-84.
- Uzun, Ö., Yıldırım, V. ve Uzun, E. (2016). *Dikkat Eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu olan ergenlerde sosyal medya kullanım alışkanlıkları ve sosyal medya bağımlılığı, benlik saygısı ve algılanan sosyal destek ilişkisi*. *TJFM&PC*, 10(3), 142-147.

- Uzun, Ö., Yıldırım, V., ve Uzun, E. (2016). Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğu olan Ergenlerde Sosyal Medya Kullanım Alışkanlıkları ve Sosyal Medya Bağımlılığı, Benlik Saygısı ve Algılanan Sosyal Destek İlişkisi. *Turkish Journal of Family Medicine and Primary Care*, 10(3), 142-147.
- Üstündağ, H., Demir, N., Zengin, N., Gül, A. (2007). Stomalı hastalarda beden imajı ve benlik saygısı. *J Med Sci*. 27:522-7.
- Üzümcü, E. (2016). *Büyüklenmeci ve kırılğan narsistik kişilik özellikleri ile ilişkili faktörlerin şema terapi modeli çerçevesinde incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Vural, Z. B. A., ve Bat, M. (2010). Sosyal Medya: Ege Üniversitesi İletişim Fakültesi' ne yönelik bir araştırma. *Journal of Yaşar University*. 5/20, 3348 – 3382.
- Wall, C. (1986). Self concept: An element of success in the female library manager. *Journal of Library Administration*. 6(4): 53-65.
- Wang, J.-L., Jackson, L. A., Zhang, D. -J., and Su, Z.-Q. (2012). The relationships among Big Five personality factors, self-esteem, narcissism, and sensation-seeking to Chinese University students' uses of social networking sites (SNSs). *Computers in Human Behavior*, 28(6), 2313- 2319.
- Wang, J-L., Jackson, L. A., Zhang, D-J., and Su, Z-Q. (2012). The relationships among Big Five personality factors, self-esteem, narcissim, and sensation-seeking to Chinese University students' uses of social networking sites (SNSs). *Computers in Human Behavior*, 28, 2313–9.
- Webster Dictionary (2011). 17.06.2011 tarihinde [http://www. websters-online-dictionary.org/synonyms/emerging](http://www.websters-online-dictionary.org/synonyms/emerging) adresinden alınmıştır.
- Weiten, W., Yost, H. E. ve Dunn, D.S. (2016). Psikoloji ve çağdaş yaşam (E. İkiz, Çev. Ed.). Ankara: Nobel.
- Yang, S. C., and Tung, C. (2004). Comparison of internet addicts and non-addicts in Taiwanese high school. *Computers in Human Behavior*, 23, 79-96.
- Yıldız, O. (2016). *Ergenlerde İnternet Bağımlılığı ve Benlik Saygısı İlişkisinin İncelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Üsküdar Üniversitesi, İstanbul.
- Young, K. (2009). Internet Addiction: Diagnosis and Treatment Considerations. *Journal of Contemporary Psychotherapy*, 39, 241-246.

Ekler

EK-1 Aydınlatılmış Onam Formu

Değerli Katılımcı;

Bu çalışma, YRD. DOÇ. DR. EZGİ ULU danışmanlığında Yakın Doğu Üniversitesi, Psikoloji Bölümü, Klinik Psikoloji Yüksek Lisans programı öğrencisi Psk. Rahime Cansu OYMAK tarafından beliren yetişkinlikte aile ilişkileri, benlik saygısı ve narsistik kişilik özelliğinin sosyal medya bağımlılığı üzerine etkisini araştırmak amacıyla yürütülen bir tez çalışmasıdır.

Bu araştırmaya katılmak tamamen gönüllülük esasına dayalı olup, araştırmaya katılmanız için sosyal medya kullanmanız gerekmektedir. Aşağıdaki onay kutucuğunu “evet” şeklinde işaretlerseniz araştırmaya gönüllü olarak katılmayı kabul etmiş sayılırsınız. Araştırma kapsamında kimlik bilgileri gibi özel bilgiler istenmemektedir. Bu çalışma süresince toplanan veriler yalnızca akademik araştırma amacı ile kullanılacaktır ve yalnızca ulusal/uluslararası akademik toplantılarda ve/veya yayınlarda sunulacaktır. Araştırmadan herhangi bir sebeple ayrılmak isterseniz, araştırma ekibi ile aşağıda yer alan bilgileri kullanarak iletişime geçebilirsiniz. Uygulama yaklaşık olarak 15-20 dakika sürmektedir. Çalışmaya katılmayı Kabul edip, ölçek maddelerini doldurmaya başladıktan sonra herhangi bir nedenle bataryayı tamamlamak istemezseniz, ölçeği yarıda bırakıp süreci sonlandırabilirsiniz. Bu konu ile ilgili herhangi bir sorunuz ya da endişeniz olursa aşağıdaki iletişim bilgilerinden ulaşabilirsiniz.

İlginiz ve katılımınız için şimdiden teşekkür eder, saygılar sunarız.

Araştırma Ekibi:

Psk. Rahime Cansu OYMAK

İletişim telefon : 0530 414 26 33

e-posta : Cnsuoymk75@hotmail.com

Bu çalışmaya gönüllü olarak katılmayı kabul ediyorum.

Evet () Hayır ()

EK-2 Katılımcı Bilgilendirme Formu

Değerli Katılımcılar,

Yakın Doğu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Klinik Psikoloji Yüksek Lisans Programında yürüteceğim tez çalışmam için araştırma yapmaktayım. Bu çalışmada beliren yetişkinlikte aile ilişkileri, benlik saygısı ve narsistik kişilik özelliğinin sosyal medya bağımlılığı üzerine etkisi incelenecektir. Bu çalışmada size demografik bilgi formu ve ölçekler verilecektir. Demografik bilgi formunda cinsiyet, yaş, eğitim durumu, gelir düzeyi ve yaşamınızın büyük bölümünü nerede geçirdiniz ile ilgili veri toplamaya yönelik kişisel sorulardan oluşmaktadır. Verilen ölçekler Aile İlişkileri Ölçeği (AİÖ), Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği (RBSÖ), Narsistik Kişilik Ölçeği (NKÖ) ve Sosyal Medya Kullanım Ölçeği (SMKÖ) dir. Ölçeklerde ve bilgi formunda isminiz yazılmayacaktır ve verdiğiniz cevaplar gizli kalacaktır. Araştırma sonuçları bireysel bilgi olarak değil, grup ortalaması olarak bilimsel raporda kullanılacaktır. Eğer çalışmayla ilgili bir şikayetiniz, görüşünüz veya sorunuz varsa bunu çalışmanın araştırmacısı Psk. Rahime Cansu OYMAK iletebilirsiniz.

Katılımınız için teşekkür ederim.

Psk. Rahime Cansu OYMAK

Yakın Doğu Üniversitesi, Klinik Psikoloji Bölümü

Lefkoşa

Mail: Cnsuoymk75@hotmail.com

EK-3 Sosyo-Demografik Form**Cinsiyetiniz:**

()Kadın ()Erkek

Yaşınız:

18-20 21-25

Eğitim Durumunuz:

1Okur - yazar değil 2Okur – yazar 3İlkokul mezunu 4Ortaokul mezunu
5Lise mezunu 6Üniversite–Yüksekokul mezunu 7Yüksek Lisans mezunu

Yaşamınızın Büyük Bölümünü Nerede Geçirdiniz:

()Köy

()Kasaba

()İlçe

()İl

Sosyo-ekonomik Düzeyiniz:

()Düşük

()Orta

()Yüksek

Sosyal Medya Kullanıyor musunuz?

Evet Hayır

EK-4 Aile İlişkileri Ölçeği

Aşağıdaki ölçek aile ilişkileri ile ilgilidir. Toplam 20 maddeden oluşmaktadır. Her bir maddeyi okuyun ve ailenize uygunluk derecesine göre; her zaman, bazen, hiçbir zaman seçeneklerinden yalnızca birini işaretleyin. Tüm maddeleri okuyun ve hiçbirini boş bırakmayın. Her maddenin işaretlenmiş olması bu araştırma için çok önemlidir.		Hiçbir Zaman	Bazen	Her zaman
1	Ailemin bana ayıracak vakti vardır.	1	2	3
2	Ailemin birbiriyle hiç konuşmadığı zamanlar olur			
3	Evde bir eşya kırıldığında / kaybolduğunda bu büyük bir sorun olur.			
4	Annem ve babam temizlik, yemek yapmak, tv izlemek vb. bir işle meşgulken benimle ilgilenmezler.			
5	Ailemin istemediği bir davranış yaptığımda, benimle bir süre konuşmazlar.			

EK-5 Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği

	Çok doğru	Doğru	Yanlış	Çok yanlış
1) Kendimi en az diğer insanlar kadar değerli buluyorum.	1	2	3	4
2) Bazı olumlu özelliklerim olduğunu düşünüyorum.				
3) Genelde kendimi başarısız bir kişi olarak görme eğilimindeyim.				
4) Ben de diğer insanların birçoğunun yapabildiği kadar bir şeyler yapabilirim.				
5) Kendimde gurur duyacak fazla bir şey bulamıyorum.				

EK-6 Sosyal Medya Kullanımı Ölçeği

	Bana Hiç Uygun Değil	Bana Az Uygun	Bana Orta Seviyede Uygun	Bana Çok Uygun	Bana Tamamen Uygun
1. Akıllı telefonumdan uzak kaldığımda kendimi eksik, huzursuz hissedirim.	1	2	3	4	5
2. Uyumadan önce ve uyandıktan hemen sonra mutlaka sosyal medya hesaplarımı kontrol ederim.					
3. Mobil cihazlarımla (tablet, telefon vs.) devamlı çevrimiçi/aktif bulunurum.					
4. Bir şey okuyup çalışırken sosyal medya bağlantımı da kesmem.					
5. Sosyal medya ve internet kullanarak her işimi yapabilirim.					

EK-7 Narsistlik Kişilik Ölçeği

1	1	İnsanlar bana iltifat ettiklerinde bazen utanırım.
	2	İyi biri olduğumu biliyorum çünkü insanlar genelde böyle söyler.
2		Kalabalık içinde herkesten biri olmayı tercih ederim.
		İlgi merkezi olmayı severim.
3		Pek çok insandan ne daha iyi ne de daha kötüyüm.
		Özel biri olduğumu düşünüyorum.
4		İnsanlar üzerinde otorite kurmaktan hoşlanırım.
		Emirlere uymaktan rahatsız olurum.
5		İnsanları kolayca manipüle ederim.
		İnsanları manipüle ettiğimi düşündüğümde rahatsız olurum.

Özgeçmiş

Rahime Cansu OYMAK 18 Ekim 1996 tarihinde Şanlıurfa’da doğdum. İlköğretim, ortaöğretim ve liseyi baba mesleğinden dolayı farklı illerde ve okullarda okudum. 2015 yılında Doğu Akdeniz Üniversitesin’ de 1 yıl hazırlık eğitimi alıp Yakın Doğu Üniversitesin’ de 2020 yılında lisans eğitimimi tamamladım. Sonra aynı yıl Yakın Doğu Üniversitesi klinik psikoloji yüksek lisans eğitim programına başladım. Bu süreçte Pozitif Psikoterapi eğitimi aldım. Temel eğitim sürecini tamamladım. Pozitif Psikoterapi İleri eğitime halen devam etmekteyim. Bu süreçte hem online seans verip hem de öğretmenlik yapmaktayım.

İntihal Oranı

CANSU OYMAK

ORJİNALLİK RAPORU

% 15	% 13	% 6	% 7
BENZERLİK ENDEKSİ	İNTERNET KAYNAKLARI	YAYINLAR	ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ

BİRİNCİL KAYNAKLAR

1	iksadyayinevi.com İnternet Kaynağı	% 2
2	dergipark.org.tr İnternet Kaynağı	% 2
3	9lib.net İnternet Kaynağı	% 1
4	docplayer.biz.tr İnternet Kaynağı	% 1
5	www.ijoess.com İnternet Kaynağı	% 1
6	www.researchgate.net İnternet Kaynağı	% 1
7	www.scribd.com İnternet Kaynağı	% 1
8	www.uakb.org İnternet Kaynağı	<% 1
9	Submitted to Istanbul Aydin University Öğrenci Ödevi	<% 1

Etik Kurul Raporu

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ

BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU

19.10.2021

Sayın Rahime Cansu Oymak

Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'na yapmış olduğunuz YDÜ/SB/2021/1076 proje numaralı ve “**Beliren Yetişkinlikte Aile İlişkileri, Benlik Saygısı ve Narsistik Kişilik Özelliğinin Sosyal Medya Bağımlılığı Üzerine Etkisi**” başlıklı proje önerisi kurulumuzca değerlendirilmiş olup, etik olarak uygun bulunmuştur. Bu yazı ile birlikte, başvuru formunuzda belirttiğiniz bilgilerin dışına çıkmamak suretiyle araştırmaya başlayabilirsiniz.

Doçent Doktor Direnç Kanol

Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu Raportörü

Not: Eğer bir kuruma resmi bir kabul yazısı sunmak istiyorsanız, Yakın Doğu Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'na bu yazı ile başvurup, kurulun başkanının imzasını taşıyan resmi bir yazı temin edebilirsiniz.